

národní
úložiště
šedé
literatury

Metodika pro zajištění bezpečného přístupu k datům v rámci různých režimů zpřístupnění digitálního obsahu

Richter, Vít,; Matušík, Zdeněk,; Vozár, Zdenko; Foltýn, Tomáš,
2022

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-511788>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Licence Creative Commons Uveďte autora-Neužívejte dílo komerčně-Nezasahujte do díla 3.0 Česko

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 03.09.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

Metodika pro zajištění bezpečného přístupu k datům v rámci různých režimů zpřístupnění digitálního obsahu

Autoři:

PhDr. Vít Richter, Knihovnický institut NK ČR

RSDr. Zdeněk Matušík, Oddělení studoven NK ČR

Mgr. Zdenko Vozár, Odbor ICT NK ČR

Mgr. Tomáš Foltýn, generální ředitel NK ČR

Výzkumná aktivita: Realizováno v rámci projektu RightLib – Elektronické zpřístupnění chráněných publikací (2018–2022, MKO/DG 18P02OVV002) Knihovna AV ČR, v. v. i., Národní knihovna České republiky, Moravská zemská knihovna v Brně.

OBSAH

A. Metodicko-právní část

1. Úvod

- 1.1. Návrh uživatelů, který je metodika určena

2. Smlouva o zpřístupnění děl nedostupných na trhu

- 2.1. Vymezení základních pojmů

3. Licence na zpřístupnění děl nedostupných na trhu

- 3.1. Rozsah udělené licence
- 3.2. Předměty, na něž se licence nevztahuje
- 3.3. Podmínky poskytování služeb
- 3.4. Podmínky služby Zobrazení na terminálu knihovny
- 3.5. Podmínky služby Zobrazení na dálku
- 3.6. Sankce
- 3.7. Poskytování informací nezbytných pro rozúčtování
- 3.8. Autorská odměna a platební podmínky
- 3.9. Aktualizace údajů v seznamu děl na trhu nedostupných

4. Systém zpřístupnění děl nedostupných na trhu

5. Kolektivní správce autorských práv

6. Národní knihovna ČR

- 6.1. Autorská odměna a platební podmínky

7. Národní digitální knihovna

- 7.1. Povinnosti vyplývající ze smlouvy
- 7.2. Podmínky poskytování služeb
- 7.3. Podmínky služby Zobrazení na dálku
- 7.4. Sankce
- 7.5. Poskytování informací nezbytných pro rozúčtování

8. Seznam děl na trhu nedostupných

- 8.1. Aktualizace údajů v seznamu děl na trhu nedostupných
- 8.2. Vytvoření seznamu děl na trhu nedostupných.

9. Knihovny poskytující službu zpřístupnění děl nedostupných na trhu

- 9.1. Zpřístupnění děl nedostupných na trhu Zobrazením na terminálu knihovny.
- 9.2. Zpřístupnění děl nedostupných na trhu formou služby Zobrazení na dálku.

10. Čtenáři (uživatelé) systému zpřístupnění děl nedostupných na trhu

- 10.1. Zpřístupnění děl nedostupných na trhu Zobrazením na terminálu knihovny.
- 10.2. Zpřístupnění děl nedostupných na trhu formou služby Zobrazení na dálku.

B. Technická část

1. Definování a označování děl

- 1.1. Seznam děl na trhu nedostupných (SDNNT)
- 1.2. Označení a změny v digitální knihovně Kramerius

2. Zpřístupnění děl

- 2.1. Zobrazení na terminálu knihovny
- 2.2. Zobrazení na dálku

3. Postup implementace

- 3.1. Průzkum technického stavu knihoven
- 3.2. Beta nasazení služby Zobrazení na terminálu knihovny ve vybraných typech knihoven
- 3.3. Po podpisu smlouvy s DILIA a třetí knihovnou

4. Nároky na podpůrné systémy NK ČR

A. Metodicko-právní část

1. Úvod

Většina digitalizovaných novodobých dokumentů, vydaných v průběhu 20. a 21. století, je chráněna autorským právem¹, nebo u nich panuje nejistota, zda již byla překročena hranice pro uplynutí lhůty trvání majetkových autorských práva a dílo lze volně užit, tj. uplynulo 70 let od smrti autora apod. Až doposud mají knihovny přímo ze zákona oprávnění digitalizovanou knihu nebo jiný dokument ze svého fondu pouze zpřístupňovat ke čtení na koncových zařízeních výpočetní techniky (terminálech) umístěných v objektu knihovny (tzv. na místě samém). Dále je možné zhotovit pro uživatele tiskovou kopii. Jakékoliv další digitální užití autorského díla bylo donedávna vázáno na uzavření individuální licence s autorem², což je z hlediska běžného provozu knihoven z kapacitních důvodů zcela neuskutečnitelné. Tato omezení nevyplývají pouze z českého autorského zákona (č. 121/2000 Sb. – dále také jen „AZ“), ale zejména z evropské směrnice o informační společnosti a dalších mezinárodních smluv.³

Zásadní změnu v této oblasti přinesla novela autorského zákona z roku 2017⁴. Významným doplněním české autorskoprávní úpravy, reflektujícím nástup digitálních technologií, je rozšíření oblastí, v nichž bude nově vykonávána tzv. rozšířená kolektivní správa usnadňující licencování některých způsobů užití děl knihovnami. Na základě kolektivních hromadných smluv mezi Národní knihovnou a kolektivními

¹ Výraz „dílo je chráněno autorským právem“, který se v materiálu používá jako konvenční, odpovídající používání v běžné komunikaci, je v předmětném kontextu třeba chápat jako „dílo, majetková autorská práva, k němuž dosud trvají a jehož užití v předmětném kontextu ani jinak není vyňato z nutnosti vyjednat s nositelem autorských práv či kolektivním správcem *ad hoc* licenční smlouvu“. Ve smyslu ustanovení § 11 odst. 5 autorského zákona totiž je autorské dílo chráněno autorským právem trvale, i když se po uplynutí majetkových práv stane volným. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121#p11-5>. V kontextu digitálních knihoven publikací vydaných původně tiskem (apod.) totiž přichází i úvaha, že by oprávněné osoby (tj. osoba autorovi blízká, právnická osoba sdružující autory nebo příslušný kolektivní správce) mohly uplatnit autorskoprávní ochranu z hlediska osobnostních práv, např. oprávněně namítat zejména proti zpřístupňování digitalizovaných bibliofilí či výtvarných publikací.

² Zde pomíjíme zcela specifickou záležitost ustanovení současného §§ 39 až 39 b autorského zákona vztahující se na digitální užití ve prospěch osob se zdravotním postižením a s poruchami čtení. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121#p39>

³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32001L0029> [navštíveno 2021-12-05].

⁴ Zákon č. 102 ze dne 9. března 2017, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-102>. Je skutečností, že při přípravě této novely nebyla iniciována věcně související změna ustanovení § 9 odst. 2 písm. f) zákona č. 257/2001 Sb., knihovního zákona, v platném znění. Jakkoli by mohlo jít o změnu rozsahem malou (případně pouhé nahrazení dvou slov na konci ustanovení "jejich půjčování" za dvě slova "taková užití"), byl by tak vytvořen nezpochybnitelný právní základ pro poskytnutí prostředků ze státního rozpočtu pro úhradu odměny nositelům práv za užití jejich děl Národní knihovně ČR. Předmětná úprava není součástí právního řádu České republiky ani v prosinci 2021. – Zajištění finančního krytí úhrady licenčního poplatku za užití děl na trhu nedostupných na základě smlouvy Národní knihovny ČR s kolektivními správci DILIA a OOA-S je nezbytnou podmínkou pro významný pokrok ve zpřístupňování produktů digitalizace (s vynaloženými náklady v řádu stovek milionů Kč) široké veřejnosti prostřednictvím sítě knihoven po celé republice. Absence uvedené změny za konkrétních okolností způsobila významné zdržení ve vztahu k jedné části finančního zajištění realizace jednoho z cílů Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2017–2020.

správci DILIA a OOA-S budou moci knihovny navzájem sdílet a zpřístupňovat veřejnosti nejen digitalizovaná díla z vlastních knihovnických fondů, ale i díla z fondů jiných knihoven.⁵

1.1. Návrh uživatelů, kterým je metodika určena

Metodika byla vyvinuta pro potřeby Národní knihovny ČR (dále jen „NK ČR“), která je v širších souvislostech odpovědná za plnění dohodnutých licenčních podmínek a je provozovatelem podstatných částí systému zpřístupnění DNNT. Dalšími významnými uživateli metodiky jsou/budou provozovatelé těch digitálních knihoven, kteří se rozhodnou pro zpřístupnění svých digitálních knihoven v režimu DNNT a uzavřou s NK ČR smlouvu o spolupráci (v současné době se jedná o digitální knihovny provozované Knihovnou Akademie věd ČR, Moravskou zemskou knihovnou a Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové). Tyto knihovny musí při provozu svých digitálních knihoven dodržovat stanovenou metodiku. Metodika má i svůj význam pro knihovny, které působí jako zprostředkovatelé služby DNNT ve vztahu ke svým uživatelům (v současné době se jedná o cca 230 knihoven různých typů).

2. Smlouva na zpřístupnění děl nedostupných na trhu

NK ČR v roce 2019 uzavřela kolektivní hromadné smlouvy s kolektivními správci, jejichž předmětem je zpřístupnění děl nedostupných na trhu prostřednictvím knihoven poskytujících knihovnické a informační služby dle knihovnického zákona 257/2001 Sb.⁶. Základním východiskem pro uzavření těchto smluv jsou příslušná ustanovení autorského⁷ a knihovnického⁸ zákona. Uvedené smlouvy a další navazující smluvní dokumenty, uzavřené NK ČR v průběhu let 2020 a 2021 s knihovnami, které se přihlásily, podrobně specifikují všechny navazující procesy. Jedná se o tyto dokumenty (viz příloha):

- **Kolektivní hromadné smlouvy o užití autorských děl zhotovením jejich rozmnoženin do databáze Národní digitální knihovny⁹, jejich užití zobrazením¹⁰ na terminálu knihoven a zobrazením na**

⁵ Potenciál pro novou, kvalitativní změnu do zpřístupňování reformátovaných děl a jiných předmětů ochrany autorského práva, pokud jsou nedostupné na trhu (včetně případů, kdy nikdy nebyly předmětem komerčního zhodnocování, přináší směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019. o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES (dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L0790&qid=1638741801127&from=EN> [navštíveno 2021-12-05]. Ustanovení jejich článků 8-11 (do této chvíle neprovedených – jako směrnice vůbec – do právního řádu ČR) vytváří prostor pro to, aby instituce kulturního dědictví mohly – v souladu s výsledky konzultací se zúčastněnými stranami (reprezentanty nositelů práv) a na základě licenčních smluv v rámci rozšířené kolektivní správy rozšířit škálu zpřístupňovaných reformátovaných knihovnických dokumentů o díla, jež nejsou založena na textu, jakož i o zvukové, ba i multimediální (v dikci autorského zákona zvukově obrazové) záznamy, a to případně i přeshraničně v rámci států Evropské unie.

⁶ Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-257>

⁷ Ustanovení § 98a, § 98 odst. 1 písm. a), § 97f, § 97e odst. 4 písm. i) autorského zákona č. 121/2000 Sb., v platném znění. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121#p97e>

⁸ Ustanovení § 9 odst. 2 písm. f) knihovnického zákona č. 257/2001 Sb., v platném znění (dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-257#p9-2>), ve spojení s ustanovením článku II odst. 5 písm. h) Řířovací listiny NK ČR, v platném znění.

⁹ Pojmenování "Národní digitální knihovna" ve smyslu předmětné smlouvy je třeba odlišovat od pojmenování produktu "Národní digitální knihovna" – v rámci projektu "Vytvoření Národní digitální knihovny", číslo projektu CZ.1.06/1.1.00/07.06386 v rámci Integrovaného operačního programu, oblasti intervence 1.1 (pro odlišení dále jako "NDK/IOP").

¹⁰ Použití výrazu "zobrazení" je dikci kolektivního správce DILIA (kterou přijal i kolektivní správce OOA-S). Má tak na mysli specifikaci-zúžení obsahu pojmu "zpřístupňování", který se používá v § 18 odst. 1, jen na oprávnění

dálku mezi NK ČR a DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agenturou, z. s., a smlouva se stejným názvem s Ochranou organizací autorskou – Sdružením autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl, z. s., (dále také jen, a to i společně, „Smlouva“) - vymezuje práva a povinnosti NK ČR a kolektivních správců.

- **Smlouva o podmínkách zpřístupnění děl na trhu nedostupných** – smlouva vymezuje práva a povinnosti Národní knihovny a Zastupované knihovny.
- Smlouva uvedená v předchozím odstavci, na jejímž základě se v rámci platformy Národní digitální knihovny - DNNT zpřístupňují díla nedostupná na trhu z vlastních instancí systému Kramerius, byla uzavřena v modifikované podobě. **Vzorová pravidla a podmínky poskytování služby vzdáleného přístupu čtenářů k chráněným dokumentům v Národní digitální knihovně.**

2.1. Vymezení základních pojmů

Pro účely Smlouvy a koncipování celého systému zpřístupnění byly formulovány základní pojmy.

1. **„Rozmnoženinou díla“** se rozumí nehmotná rozmnoženina zveřejněného díla ve smyslu § 13 AZ vytvořená výlučně pro účely Národní digitální knihovny (dále jen „NDK“) v rozsahu a za podmínek stanovených Smlouvou.
2. **„Zobrazením na terminálu knihovny“** se rozumí zpřístupňování Rozmnoženiny díla knihovnou jednotlivcům ze strany veřejnosti prostřednictvím k tomu určených technických zařízení umístěných v jejím objektu, a to v rozsahu a za podmínek specifikovaných ve Smlouvě.
3. **„Zobrazením na dálku“** se rozumí zpřístupňování Rozmnoženiny díla na vyžádání na přístroji Registrovaného čtenáře knihovny, a to v rozsahu a za podmínek specifikovaných ve Smlouvě.
4. **„Elektronickým sdělováním“** se rozumí souhrnně Zobrazení na terminálu knihovny a Zobrazení na dálku dle definic uvedených v předchozích odstavcích včetně vytvoření Rozmnoženin děl, resp. užití Rozmnoženin děl vytvořených pro účely NDK dříve.
5. **„Díly“** se rozumějí jednak díla literární, dramatická a vědecká, jednak díla obsahující předměty ochrany oboru výtvarného a architektonického (jako jsou zejména díla kreslířská, malířská, grafická, fotografická a jiná díla, ať již primárně vytvořená pro využití v knižních publikacích, nebo sekundárně užitá prostřednictvím vizuálních reprodukcí, včetně děl architektonických a urbanistických, bez ohledu na formu vyjádření), u kterých v okamžiku užití podle Smlouvy trvají majetková autorská práva, přičemž díly se rozumějí i adaptace, dramatizace a překlady původních děl, zveřejněná v podobě monografií nebo zařazená do periodik; pro účely Smlouvy se za Díla nedostupná na trhu nepovažují díla, u kterých v čase jejich užití podle Smlouvy majetková autorská práva uplynula. Pro posuzování okamžiku uplynutí doby trvání majetkových autorských práv si smluvní strany pro účely Smlouvy sjednávají vyvratitelnou domněnku spočívající v tom, že, není-li NK ČR v okamžiku užití díla v rozsahu dle Smlouvy známo datum úmrtí relevantních nositelů práv, pak se u děl vydaných 110 a více let před takovým užitím bude mít za to, že doba trvání majetkových autorských práv uplynula. Doba trvání majetkových práv se počítá vždy od prvního dne roku následujícího po roce, v němž došlo k události rozhodné pro její počítání. Bude-li kteroukoliv smluvní stranou dodatečně zjištěn opak, zavazuje se NK ČR takové dílo bezodkladně

sledování obsahu na monitoru (zobrazovací jednotce), bez oprávnění digitální objekt uložit, resp. trvale uložit, na disk počítače (zařízení) a zhotovit další uživatelskou tiskovou či jinou rozmnoženinu.

po tomto zjištění zařadit do seznamu děl na trhu nedostupných, resp. dle situace autorská práva adekvátně vypořádat.

6. „**Díly nedostupnými na trhu**“ se rozumějí díla dle definice v předchozím odstavci 5., která jsou na trhu nedostupná, a to i ve smyslu § 97e odst. 4 písm. i) AZ, a NK ČR je vede v seznamu děl na trhu nedostupných (dále také jako „Seznam“)¹¹.
7. „**Zastupovanými nositeli práv**“ se rozumějí autoři a jiní nositelé práv k dílům na trhu nedostupným, kteří uzavřeli s kolektivním správcem smlouvu o pověření výkonem kolektivní správy v rozsahu práv, nebo kteří se považují za nositele práv, pro které vykonává kolektivní správce kolektivní správu v uvedeném rozsahu ze zákona.
8. „**Zastupovanou knihovnou**“ se rozumí knihovna evidovaná podle knihovního zákona č. 257/2001 Sb., která je zastoupena vůči kolektivnímu správci NK ČR¹². Práva a povinnosti v rozsahu stanoveném Smlouvou vznikají přímo knihovně. Knihovna vykonává oprávnění podle Smlouvy samostatně vlastními prostředky.
9. „**Registrovaným čtenářem**“ se rozumí fyzická osoba, která na základě smlouvy se Zastupovanou knihovnou, případně s NK ČR, využívá služeb Zobrazení na dálku.
10. „**Autentizací**“ se rozumí proces, na jehož základě knihovna, již svědčí předmětná licence, zajistí, že fyzickou osobou, které se Rozmnoženina díla zpřístupní Zobrazením na dálku, je Registrovaný čtenář jako uživatel identity (IdP).
11. „**Národní digitální knihovna (NDK/IOP)**“ klíčový projekt českého knihovnictví zaměřený na digitalizaci novodobých dokumentů a vytvoření moderních digitalizačních pracovišť.¹³

3. Licence na zpřístupnění děl nedostupných na trhu

¹¹ Ustanovení § 97e odst. 4 písm. i) AZ: „zhotovení rozmnoženiny díla zařazeného v seznamu děl na trhu nedostupných a zpřístupňování takové rozmnoženiny díla podle § 18 odst. 2 knihovnou podle knihovního zákona jednotlivcům ze strany veřejnosti na dobu nepřesahující 5 kalendářních roků, a to i opakovaně“.

AZ: - „§ 97f Seznam děl na trhu nedostupných. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121#p97f>
(1) NK ČR vede seznam děl na trhu nedostupných, který uveřejňuje na svých internetových stránkách. Do seznamu se zařazují výhradně díla slovesná, včetně děl do nich vložených nebo začleněných nebo tvořících jejich nedílnou součást.

(2) Návrh na zařazení díla do seznamu může podat nositel práv, knihovna podle knihovního zákona nebo příslušný kolektivní správce. Návrh na zařazení díla do seznamu uveřejní NK ČR bez zbytečného odkladu na svých internetových stránkách.

(3) NK ČR zařadí do seznamu dílo, pokud

a) dílo v druhově shodném nebo obdobném vyjádření nebylo možno ve lhůtě 6 měsíců od doručení návrhu podle odstavce 2 při vynaložení přiměřeného úsilí a za obvyklých podmínek opatřit za úplaty v běžné obchodní síti a

b) jeho užití není zjevně předmětem prodejních nebo licenčních podmínek, které zařazení do seznamu vylučují.

(4) NK ČR může zařadit do seznamu periodický tisk vydaný na území České republiky před 10 a více lety, není-li jeho užití zjevně předmětem licenčních podmínek, které zařazení do seznamu vylučují. Dílo obsažené v jednotlivém vydání periodického tisku se v tomto případě považuje za zařazené do seznamu jen jako součást takového vydání.

(5) Nositel práv je oprávněn NK ČR písemně vyzvat k vyřazení svého díla ze seznamu. NK ČR dílo ze seznamu vyřadí nejpozději poslední den následujícího kalendářního měsíce, v němž jí byla výzva doručena. Vyřazením díla ze seznamu není dotčena platnost oprávnění k výkonu práv na užití podle § 97e odst. 4 písm. i), které bylo poskytnuto před datem vyřazení.“ Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121#p97e-4-i>

¹² Ustanovení § 98a odst. 3 AZ. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121#p98a-3>

¹³ Podrobné informace jsou dosažitelné na webu <https://old.ndk.cz/digitalizace-1>, základní evidenční parametry pak na stránce Integrovaného regionálního operačního programu, Evropského fondu pro sociální rozvoj webu Ministerstva pro místní rozvoj (Dostupné z: <https://irop.mmr.cz/cs/projekty/iop/digitalizace-unikatnich-publikaci-a-tiskovin> [navštíveno 2021-12-05]).

Následující přehled uvádí obsah ustanovení kolektivní hromadné smlouvy a dalších návazných dokumentů, které mají vazbu na provoz seznamu děl na trhu nedostupných, platformy Národní digitální knihovny (NDK), zastupovaných knihoven a jejich uživatelů.

3.1. Rozsah udělené licence

- Knihovny získaly nevýhradní oprávnění (licenci) na elektronické sdělování autorských děl (viz část 2.1, bod 5) nedostupných na trhu, tj. na jejich užití Zobrazením na terminálu knihovny, Zobrazením na dálku a vytvořením Rozmnoženin děl výlučně pro účely jejich zařazení do NDK.
- Licence je omezena na elektronické sdělování děl, která již byla se souhlasem nositele práv zveřejněna.
- Licence je omezena na území České republiky.
- Licence je udělena na období 5 let, a to na léta 2019–2023.
- Ve vztahu k dílům vydaným v podobě neperiodických publikací (knih) je stanovena paušální nejnižší hranice vydání – rok 2007, ve vztahu k dílům vydaným v podobě periodických publikací, resp. v nich obsažených, se použije klouzavá hranice doby 10 let od vydání uvedená v autorském zákoně.

3.2. Licence se nevztahuje (jak vyplývá z části 2.1 bodu 5 nebo z autorského zákona) na

- elektronické sdělování počítačových programů, zvukových a zvukově obrazových záznamů děl, vydaných notových záznamů díla hudebního či hudebně dramatického, děl audiovizuálních či audiovizuálně užitých,
- elektronické sdělování děl nositelů práv, kteří účinky kolektivní smlouvy pro konkrétní případ nebo pro všechny případy v souladu s § 97e odst. 2 nebo 3 AZ vyloučí,
- elektronické sdělování děl, která dosud nebyla se souhlasem nositele práv zveřejněna.

3.3. Podmínky poskytování služeb

NK ČR provozuje NDK a poskytuje jednotlivcům ze strany veřejnosti službu Zobrazení na terminálu knihovny a svým Registrovaným čtenářům službu Zobrazení na dálku. Služba Zobrazení na terminálu knihovny a Zobrazení na dálku je poskytována jednak NK ČR a jednak prostřednictvím Zastupovaných knihoven, které s NK ČR uzavřely smlouvu o poskytování služeb NDK¹⁴. Se Zastupovanými knihovnami, jež v rámci platformy NDK–DNNT zpřístupňují díla nedostupná na trhu z vlastní instance systému Kramerius, NK ČR uzavírá specificky modifikovanou smlouvu.

3.4. Podmínky služby Zobrazení na terminálu knihovny

- Služba je určena výhradně pro účely výzkumu nebo soukromého studia.
- NK ČR poskytne Zastupované knihovně řešení spočívající v instalaci klientské části aplikace pro zpřístupnění děl nedostupných na trhu. U organizací s jednoznačně identifikovatelnou IP adresou odpovídá za zamezení neoprávněného přístupu dotčená knihovna (či případně subjekt jí poskytující technickou podporu). Další programové vybavení, které zamezí obcházení technického opatření proti zhotovení rozmnoženiny díla, tj. znemožní zhotovení tiskové nebo digitální kopie, odeslání kopie na jiný počítač apod., není součástí řešení poskytovaného NK ČR.¹⁵
- Knihovna provozuje Elektronické sdělování výhradně v souladu se Vzorovými pravidly a podmínkami poskytování služby vzdáleného přístupu čtenářů k chráněným dokumentům v Národní digitální knihovně, jež jsou “Všeobecnými podmínkami pro Registrované čtenáře” ve smyslu Smlouvy.
- Zastupovaná knihovna má k dispozici technické zařízení s připojením k internetu, na kterém poskytuje službu Zobrazení na terminálu knihovny.

¹⁴ Plný název vzorové smlouvy zní: „Smlouva o způsobu a podmínkách poskytování služby zpřístupňování děl nedostupných na trhu uživatelům knihovny v souladu s podmínkami licencí uvedených dále v této smlouvě“.

¹⁵ Více viz technická část této metodiky.

- V případě varianty s IP adresou knihovna odpovídá za naplnění níže uvedených podmínek bezpečného přístupu (viz Technická část).
- V případě varianty bez IP adresy na tomto zařízení zprovozní dodaný program a smluvně zakáže čtenářům obcházení technických opatření.
- Elektronické sdělování poskytované Registrovanému čtenáři Zastupovanou knihovnou zahrnuje výlučně zobrazení elektronické rozmnoženiny v uživatelském prostředí NDK, tj. čtenář může dílo pouze číst, případně obrazovou složku jen sledovat.

3.5. Podmínky služby Zobrazení na dálku

- Zobrazení na dálku bude umožněno výhradně Registrovaným čtenářům.
- Zobrazení na dálku je chráněno technickými opatřeními.
- Zobrazení na dálku bude Registrovanými čtenáři užíváno výhradně na základě Autentizace. Tento proces zahrnuje přístup Registrovaného čtenáře ke službě Zobrazení na dálku prostřednictvím Shibboleth IdP poskytované mateřskou knihovnou čtenáře (případně, u jejích čtenářů, NK ČR) nebo prostřednictvím přihlašovacích údajů Registrovaného čtenáře k této službě evidovaných Knihovnou (případně NK ČR) v systému Identit NDK;
- NK ČR vyvine maximální úsilí k tomu, aby zajistila, že Registrovanému čtenáři v případě Zobrazení na dálku, ani jednotlivcům ze strany veřejnosti v případě Zobrazení na terminálu knihovny, nebude umožněno vytvoření jakékoli další rozmnoženiny zobrazeného Díla, tj. nesmí se zhotovit jakákoli rozmnoženina zobrazeného Díla, ať s použitím předmětného nebo jiného zařízení (zejména tiskárny, fotoaparátu nebo mobilního telefonu), odstranění identifikačních znaků rozmnoženiny a poskytnutí rozmnoženiny v jakékoli podobě další osobě.
- V prostředí NDK bude v průběhu užití Registrovaným čtenářem vždy viditelně uvedeno ID Registrovaného čtenáře.
- Registrovaný čtenář nesmí poskytnout přístup do NDK třetí osobě.
- Podmínky služby Zobrazení na dálku Registrovanému čtenáři výslovně zakazují jakékoli další užití díla poskytnutého Elektronickým sdělováním podle Smlouvy, zejména jeho rozmnožování, rozšiřování a poskytování v elektronické nebo papírové podobě třetím osobám.¹⁶
- Podmínky služby Zobrazení na dálku zahrnují souhlas Registrovaného čtenáře s tím, že knihovna může v rozsahu potřebném pro plnění závazků ze Smlouvy poskytnout osobní údaje o uživateli kolektivnímu správci.

3.6. Sankce

Pokud dojde k prokazatelnému porušení Všeobecných podmínek pro Registrované čtenáře ze strany Registrovaného čtenáře, knihovna je zavázána, aby neprodleně poté, kdy se o tomto porušení dozví, zastavila Registrovanému čtenáři poskytování služeb Zobrazení na dálku podle této smlouvy a poskytla kolektivnímu správci součinnost při zajišťování potřebných údajů o Registrovaném čtenáři a o rozsahu porušení povinností Registrovaného čtenáře.

3.7. Poskytování informací nezbytných pro rozúčtování

NK ČR zasílá kolektivnímu správci v elektronické podobě jednou za kalendářní měsíc seznam Děel, která byla předmětem užití Elektronickým sdělováním (dále jen „hlášení“), a to vždy do konce měsíce následujícího po kalendářním čtvrtletí, ve kterém byla díla užitá.

Hlášení musí obsahovat údaje o dohodnuté struktuře, obsahu a v dohodnutém formátu, zejména¹⁷:

- a) Název Díla,
- b) Název originálního díla, jde-li o překlad díla,

¹⁶ Základní odkazy poskytující relevantní informace jsou dostupné z: <https://ndk.cz/vseobecne-podminky>. Plné znění včetně informací o GDPR je k dispozici zde <https://ndk.cz/img/podminky-zpristupneni.pdf>

¹⁷ Pouze v případě, kdy jsou data dostupná.

- c) Jména (případně jejich iniciály) a příjmení (případně jeho iniciály) autorů Díla, příp. autorů adaptace, dramaturgie nebo překladu díla, výtvarné složky
- d) Roli autora na Díle (tj. autor, překladatel, autor dramaturgie, autor adaptace, ilustrátor, typograf, autor obálky),
- e) Název díla souborného, jestliže Dílo dle písm. a) tohoto odstavce bylo vydáno jako součást díla souborného,
- f) Nakladatel Díla, pokud dílo dle písm. a) tohoto odstavce nebylo vydáno jako součást periodika,
- g) Vydavatel periodika, pokud Dílo dle písm. a) tohoto odstavce bylo vydáno jako součást periodika,
- h) Rok vydání Díla, u periodika ročník,
- i) ISBN/ISSN (existuje-li),
- j) Počet a rozsah užití Díla v příslušném kalendářním měsíci.

Konkrétní podoba Hlášení NK ČR je předmětem dohody mezi NK ČR a kolektivním správcem, dle možností NK ČR z hlediska dostupnosti údajů na straně jedné, potřeb kolektivního správce pro účely rozúčtování na straně druhé.

3.8. Autorská odměna a platební podmínky

- NK ČR je povinna odvést kolektivním správcům roční autorskou odměnu. Reálně se jedná o roční **paušální odměnu** ve výši dle sazebníku odměn sjednaného mezi NK ČR a kolektivními správci.
- Odměna je placena zpětně za užití Děla v předchozím kalendářním roce. Je splatná vždy k 31. 10. odpovídajícího kalendářního roku na základě daňového dokladu se splatností 15 dní, který kolektivní správce vystaví NK ČR.
- Odměna za poskytnutí licence bude mezi jednotlivé autory a jiné nositele autorských práv rozdělena dle Rozúčtovacího řádu kolektivního správce a v souladu s dodanými podklady.

3.9. Aktualizace údajů v seznamu děl na trhu nedostupných

- NK ČR průběžně provádí srovnání seznamu děl na trhu nedostupných s dostupnými databázemi distributorů; pokud takovým způsobem zjistí, že některé dílo uvedené v seznamu děl na trhu nedostupných, případně v návrhu na zařazení do seznamu děl na trhu nedostupných je na trhu dostupné, a to v dalším vydání, včetně možné elektronické podoby, takové dílo ze seznamu vyřadí, a současně na základě programové vazby mezi seznamem a systémem Kramerius je vyřadí ze zpřístupňování v rámci Národní digitální knihovny – díla nedostupná na trhu (NDK-DNNT).
- Na základě Memoranda o porozumění mezi Svazem českých knihkupců a nakladatelů a NK ČR ve věci zásad a pravidel zpřístupňování knih na trhu nedostupných vydaných od roku 1990 z 15. prosince 2020¹⁸ jsou nakladatelé se specifikovaným vztahem ke konkrétnímu dílu vydanému v rozmezí let 2001–2007¹⁹ zpřístupňovanému jako dílo na trhu nedostupné oprávněni požadovat, aby NK ČR omezila jeho zpřístupňování na Zpřístupňování na terminálu knihovny.
- Kolektivní správce bude pravidelně aktualizovat a zasílat způsobem a ve formě dle dohody smluvních stran v elektronické podobě údaje o autorech a jiných nositelích majetkových práv, kteří v souladu s § 97e odst. 2 nebo 3 AZ vyloučili účinky této kolektivní smlouvy, a to vždy nejpozději

¹⁸ Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/docs/dnnt/dnnt-memorandum-sckn>

¹⁹ Ve vládním návrhu novely autorského zákona byla do ustanovení § 97f odst. 3 o pravidlech zařazování děl do seznamu děl na trhu nedostupných zařazena úprava, a to bez předchozí konzultace či jen informování Národní knihovny, ve znění "rok vydání díla předchází nejméně o 20 let rok, v němž byl podán návrh na zařazení díla do seznamu". (Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, VIII. volební období. Tisk 1246/0, bod 60. Dostupné z <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=191955> [navštíveno 2021-12-05].) Poslanecká sněmovna VIII. volebního období návrh novely neprojednala, v novém volebním období je nutné, aby byl návrh předložen znovu.

do 15. dne měsíce následujícího po měsíci, ve kterém byla kolektivnímu správci informace o vyloučení účinků ze strany nositele práv podle § 97e odst. 2 řádně doručena, resp. kdy se kolektivní správce o vůli vyloučit účinky podle § 97e odst. 3 dozvěděl²⁰.

- NK ČR bude informace o rozsahu vyloučení účinků smlouvy adekvátním způsobem poskytovat Zastupovaným knihovnám a zajišťovat, že Díla nositelů práv, kteří účinky Smlouvy vyloučili, nebudou knihovnami užita, a to nejpozději k prvnímu dni kalendářního měsíce následujícího po měsíci, ve kterém od kolektivního správce obdržela informaci o vyloučení účinků dle předchozího odstavce.
- NK dále bude pravidelně aktualizovat a kolektivnímu správci zasílat v elektronické podobě údaje o Dílech, která budou v průběhu účinnosti Smlouvy vyřazena ze seznamu děl na trhu nedostupných, a to vždy nejpozději do 15. dne v měsíci následujícího po měsíci, ve kterém bylo dílo Národní knihovnou ze seznamu děl na trhu nedostupných vyřazeno.
- NK nejpozději do termínu prvního hlášení technicky zabezpečí elektronické zasílání hlášení a informací o vyřazení děl ze seznamu děl na trhu nedostupných kolektivnímu správci dohodnutým způsobem a v dohodnuté datové struktuře. Kolektivní správce poskytne NK ČR veškerou k tomu potřebnou součinnost.

4. Systém zpřístupnění děl nedostupných na trhu

Nástrojem zpřístupnění děl nedostupných na trhu je systém, který zahrnuje tyto základní systémové prvky:

- Kolektivní správce autorských práv
- Národní knihovna ČR
- Národní digitální knihovna (platforma NDK-DNNT)
- Seznam děl nedostupných na trhu (SDNNT)
- Knihovny (zapsané v Evidenci knihoven Ministerstva kultury České republiky) poskytující službu zpřístupnění děl nedostupných na trhu
- Čtenáři (uživatelé) knihoven provozovaných dle knihovního zákona 257/2001 Sb.

5. Kolektivní správce autorských práv

Kolektivní správce je instituce, která z pověření velkého množství autorů a dalších nositelů práv hromadně zajišťuje zhodnocování autorských práv nebo práv s autorským právem souvisejících. Kolektivní správce je oprávněn k výkonu kolektivní správy autorských práv a práv souvisejících s právy autorskými na základě příslušného rozhodnutí Ministerstva kultury. Pro oblast zpřístupnění děl nedostupných na trhu se jedná výlučně o kolektivní výkon správy práv autorských, a to dvěma kolektivními správci:

- DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, z. s., vykonává kolektivní správu autorských práv především v oblasti literatury a audiovize. V rámci kolektivní správy zastupuje autory a dědice, pro které vybírá a rozděluje náhradní a licenční autorské odměny. Náhradní odměny vybírá také pro knižní nakladatele a vydavatele tištěných periodik. S uživateli uzavírá hromadné smlouvy na celý repertoár v oblastech vymezených autorským zákonem a oprávněními od Ministerstva kultury.²¹
- OOA-S – Ochranná organizace autorská. Sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl, z. s. Zastupuje umělce a dědice při hromadné správě práv ve věcech nároku na odměnu z nenahraných nosičů zvukově obrazových záznamů a na

²⁰ Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121#p97e-3>

²¹ Adresa webových stránek DILIA: <https://www.dilia.cz/>

odměnu v souvislosti s úplatným rozmnožováním děl pro osobní potřebu na tiskovém podkladě nebo užitím děl v hromadných sdělovacích prostředcích a nejrůznějším užitím filmových a televizních děl.²²

6. Národní knihovna České republiky

NK ČR je podle ustanovení § 9 odst. 2 písm. f) zákona č. 257/2001 Sb. o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)²³ a § 98 odst. 1 AZ²⁴ oprávněna zastupovat knihovny systému knihoven (dále jen „knihovna“), při uzavření Smlouvy a ve věci úhrady odměn za užití autorských děl podle Smlouvy. NK ČR provozuje Národní digitální knihovnu a seznam děl na trhu nedostupných.

6.1. Autorská odměna a platební podmínky

Ustanovení legislativy, smlouvy, pravidel	Dopad na systém
NK je povinna odvést kolektivním správcům roční autorskou odměnu. Kolektivní správce je povinen autorskou odměnu řádně a včas přijmout a rozúčtovat	
NK se zavazuje zaplatit kolektivnímu správci za poskytnutí licence roční paušální odměnu ve výši dle sazebníku odměn sjednaného mezi NK a kolektivními správci.	Částka na úhradu licence musí být zahrnuta v rozpočtu NK.

²² Adresa webových stránek OOA-S: <https://www.ooas.cz/>

²³ Zákon č. 257/2001 Sb., v platném znění: - § 9 odst. 2 písm. f) „zastupuje knihovny systému knihoven při jednání s kolektivními správci autorských práv ve věci úhrady odměn za užití předmětů ochrany podle zvláštního právního předpisu a provádí úhradu odměn za jejich půjčování“. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-257#p9-2-f>. Aktualizované zákonné pověření podle ustanovení článku II odst. 5 písm. h) Zřizovací listiny NK ČR, ve znění platném od 1. července 2019, uvádí: „zastupuje knihovny systému knihoven při jednáních s kolektivními správci autorských práv ve věci užití předmětů ochrany podle zvláštního právního předpisu, uzavírá jménem systému knihoven s kolektivními správci smlouvy a platí odměny za jejich užití podle zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, knihovnamí systému knihoven“.

²⁴ Ustanovení § 98 odst. 1 AZ: „Kolektivní správce je povinen uzavírat s uživateli, s osobami oprávněnými hájit zájmy v nich sdružených uživatelů nebo s osobami zastupujícími uživatele podle knihovního zákona, kteří užívají předměty ochrany tímž nebo podobným způsobem, za rovných podmínek a na základě objektivních skutečností, smlouvy, kterými se pro uživatele

a) poskytuje oprávnění k výkonu práva užití předměty ochrany, k nimž takové právo kolektivně spravuje,
b) sjednává výše a způsob placení odměn podle § 97d odst. 1 písm. a) bodů 1 a 2 a písm. b) a sleduje jejich plnění, nebo

c) sjednává způsob placení odměn stanovených tímto zákonem.“ Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121#f6026830>

<p>Odměna je placena zpětně za užití v předchozím kalendářním roce. Je splatná vždy k 31. 10. odpovídajícího kalendářního roku na základě daňového dokladu se splatností 15 dní, který kolektivní správce vystaví Národní knihovně.</p>	<p>Dodržet stanovený termín.</p>
<p>Odměna za poskytnutí licence bude mezi jednotlivé autory a jiné nositele autorských práv rozdělena dle Rozúčtovacího řádu kolektivního správce a v souladu s dodanými podklady.</p>	<p>NK poskytne kolektivnímu správci podklady pro rozúčtování na základě:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. výstupu údajů z NDK (aplikace Kramerius) a s bibliografickými údaji, jak jsou obsaženy v bázi SKC dle uvedení v databáze DNT aplikace SDNNT, 2. formát podkladů podléhá schválení kolektivních správců.

7. Národní digitální knihovna

Národní digitální knihovna (NDK) je komplexní systém provozovaný NK ČR ve spolupráci s Moravskou zemskou knihovnou. Jeho základ vznikl realizací projektu „Vytvoření Národní digitální knihovny“ v letech 2010 až 2014, který byl financován ze Strukturálních fondů EU (Evropského fondu pro regionální rozvoj) v rámci Smart Administration prostřednictvím Integrovaného operačního programu oblast intervence 1.1, číslo projektu CZ.1.06/1.1.00/07.06386 (dále, k rozlišení tohoto projektu, a Národní digitální knihovny ve smyslu Smlouvy, také ve zkratce „NDK/IOP“). Partnerem tohoto projektu je od samého počátku Moravská zemská knihovna v Brně (dále jen „MZK“). Součástí systému je digitalizační pracoviště, systém dlouhodobého uložení dokumentů v digitálním úložišti a systém zpřístupnění digitálních dokumentů.

Systém zpřístupnění digitálních dokumentů je zajištěn systémem s otevřeným zdrojovým kódem Kramerius a Kramerius web klient, který dlouhodobě rozvíjí Knihovna Akademie věd ČR, NK ČR a Moravská zemská knihovna. NDK/IOP obsahuje výsledky digitalizace knihovních fondů NK ČR, MZK a dalších českých knihoven. Z druhového hlediska se jedná o monografie, periodika a některé druhy speciálních dokumentů vydané od nejstarší doby do současnosti. V převážné míře se jedná o dokumenty domácí provenience, ale dílem i o zahraniční bohemika (dokumenty vydané v zahraničí v češtině a jiných jazycích, českého autora nebo autora působícího na území Česka nebo pojednávající o Česku).

Rozhraní umožňuje jak plnotextové vyhledávání, tak vyhledávání pomocí vybraných metadat. Úplný obsah digitální knihovny je možné prohledávat i na internetu. Přístup k plným textům dokumentů je vázán na ustanovení autorského zákona. Způsob zpřístupnění lze rozdělit do tří hlavních kategorií:

- **Zpřístupnění dokumentů na volném internetu.** Jedná se o dokumenty:
 - u kterých uplynula doba trvání majetkových autorských práv, tj. uplynulo 70 let od smrti autora nebo jiné rozhodné události,
 - které neobsahují autorská díla (jako seznamy),
 - které obsahují díla, jež nepoživají ochrany autorského práva (jako díla úřední), nebo o dokumenty,
 - u kterých držitel práv poskytl licenci na volné šíření na otevřeném webu (buď na základě veřejné licence, jako např. Creative Commons, nebo smlouvy individuálně uzavřené).
- **Zpřístupnění dokumentů chráněných autorským právem, které spadají do kategorie děl nedostupných na trhu** a na jejichž zpřístupnění prostřednictvím knihoven byla uzavřena kolektivní

hromadná smlouva o užití autorských děl zhotovením jejich rozmnoženin do databáze NDK, jejich užitím zobrazením na terminálu knihoven a zobrazením na dálku.

- **Zpřístupnění dokumentů chráněných autorským právem v knihovně na místě samém** s možností zhotovení tiskové kopie. Jedná se o dokumenty, které knihovna fyzicky vlastní a pořídila jejich digitální kopii. O plnou akceptaci kolektivním správcem možnosti vyplývající z autorského zákona (ustanovení § 97e odst. 4 písm. f²⁵), tj. terminálového zpřístupňování děl, jež nejsou obsažena ve fondu dané knihovny, specificky těch, jež nejsou zařazena v seznamu děl na trhu nedostupných, v prostorách smluvně vázaných knihoven (tedy obdobně způsobu, jaký se uvádí v knihovní licenci ve vztahu k dílům ve fondu dané knihovny obsaženým²⁶) NK ČR usiluje.

Ustanovení legislativy, smlouvy, pravidel	Dopad na systém
<p>Zpřístupnění dokumentů chráněných autorským právem, které spadají do kategorie děl nedostupných na trhu, a na jejichž zpřístupnění prostřednictvím knihoven byla uzavřena Smlouva.</p>	<p>Obecně platí hranice 70 let od smrti autora. Stanovenou lhůtu je nutno ověřovat v širším kontextu dalších možných autorů díla, například překladatele, autora předmluvy, autora výtvarné složky apod.</p> <p>Není-li NK ČR v okamžiku užití díla v rozsahu dle této Smlouvy známo datum úmrtí relevantních nositelů práv, pak se jako vyvratitelná domněnka u děl vydaných 110 a více let před takovým užitím bude mít za to, že doba trvání majetkových autorských práv uplynula.</p> <p>Doba trvání majetkových práv se počítá vždy od prvního dne roku následujícího po roce, v němž došlo k události rozhodné pro její počítání. Bude-li kteroukoliv smluvní stranou dodatečně zjištěn opak, zavazuje se NK ČR takové dílo bezodkladně po tomto zjištění zařadit do seznamu děl na trhu nedostupných, resp. dle situace autorská práva adekvátně vypořádat.</p>

7.1. Povinnosti vyplývající ze smlouvy

Ustanovení legislativy, smlouvy, pravidel	Dopad na systém
<p>Licence je omezena na území České republiky.</p>	<p>Licence se vztahuje na díla zveřejněná na území ČR.</p> <p>Službu poskytují knihovny na území ČR.</p> <p>V případě služby Zobrazení na dálku musí být její uživatel registrován v knihovně na území ČR.</p> <p>Pro Autentizaci Registrovaného čtenáře na základě IP adresy lze akceptovat pouze IP adresu na území ČR.</p>

²⁵ Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121#p97e-4-f>

²⁶ Ustanovení § 37 odst. 1 písm. c) AZ. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121#p37-1-c>

<p>Počátek platnosti licence je vázán na podpis Smlouvy. Licence bude udělena na období 5 let, jež bude konkretizováno v bezprostřední souvislosti s podpisem Smlouvy.</p>	<p>Podpis Smlouvy a tím i počátek platnosti budoucí licence se opakovaně odkládal v souvislosti s tím, že není zajištěno poskytnutí finančních prostředků z rozpočtu Ministerstva kultury na úhradu licenčního poplatku. Počátek provozu systému tak stále nelze odpovědně stanovit.</p>
<p>Ve vztahu k dílům vydaným v podobě neperiodických publikací (knih) se použije paušální nejnižší hranice vydání, ve vztahu k dílům vydaným v podobě periodických publikací, resp. v nich obsažených, se použije klouzavá hranice doby 10 let od vydání.</p>	<p>Licence se uzavírá vždy na 5 let s možností prodloužení. Systém musí počítat s tím, že po každých 5 letech může dojít ke změnám licence. Systém musí umět měnit dostupnost dokumentů ve vztahu k roku jejich vydání.</p>
<p>Licence se nevztahuje na</p>	
<p>Elektronické sdělování počítačových programů, zvukových a zvukově obrazových záznamů děl, vydaných notových záznamů díla hudebního či hudebně dramatického, děl audiovizuálních či audiovizuálně užitých.</p>	<p>Systém musí umět rozeznávat různé druhy a typy dokumentu, např. musí zakázat zpřístupnění počítačových programů, zvukových a zvukově obrazových záznamů děl, vydaných notových záznamů díla hudebního či hudebně dramatického, děl audiovizuálních či audiovizuálně užitých.</p>
<p>Elektronické sdělování děl nositelů práv, kteří účinky kolektivní smlouvy pro konkrétní případ nebo pro všechny případy v souladu s § 97e odst. 2 nebo 3 AZ vyloučí.</p>	<p>Systém musí umět zakázat/povolit zpřístupnění děl určitých autorů, případně jednotlivých dokumentů.</p>
<p>Elektronické sdělování děl, která dosud nebyla se souhlasem nositele práv zveřejněna.</p>	<p>Systém musí identifikovat díla, která nebyla zveřejněna se souhlasem nositele práv (případá v úvahu v důsledku poskytování digitálních děl z dalších, zejména institucionálních knihoven).</p>

7.2. Podmínky poskytování služeb

Ustanovení legislativy, smlouvy, pravidel	Dopad na systém
<p>NK ČR provozuje NDK a poskytuje jednotlivcům ze strany veřejnosti službu Zobrazení na terminálu knihovny a svým Registrovaným čtenářům službu Zobrazení na dálku. Služba je poskytována prostřednictvím Zastupovaných knihoven, které s NK uzavřely smlouvu o poskytování služeb elektronického sdělování děl nedostupných na trhu.</p>	<p>Systém musí umět identifikovat knihovnu, která nabízí službu zpřístupnění děl nedostupných na trhu, tj. službu Zobrazení na terminálu knihovny a službu Zobrazení na dálku.</p>
<p>Služba je určena výhradně pro účely výzkumu nebo soukromého studia.</p>	<p>Systém NDK a knihovna poskytující služby Elektronického sdělování musí informovat čtenáře o účelu služby. V případě služby Zobrazení na dálku potvrdí uživatel přijetí této podmínky při uzavření smlouvy mezi knihovnou a uživatelem.</p>
<p>NK ČR poskytne Zastupované knihovně programové vybavení, které zamezí obcházení technického opatření proti zhotovení rozmnoženiny díla, tj. znemožní zhotovení tištěné nebo digitální kopie, odeslání kopie na jiný počítač apod. Součástí řešení je instalace je klientská část aplikace. U organizací s jednoznačně identifikovatelnou IP adresou odpovídá za zamezení neoprávněného přístupu dotčená knihovna (či případně subjekt jí poskytující technickou podporu).</p>	<p>Systém NDK má k dispozici programové vybavení, které zamezí obcházení technického opatření pro zhotovení rozmnoženiny díla. NK po podpisu smlouvy o poskytování služeb elektronického sdělování děl nedostupných na trhu poskytne Zastupované knihovně programové vybavení, které zamezí obcházení technického opatření pro zhotovení rozmnoženiny díla. NK ČR zvolí formu předání programu, například flash disk, stažení apod. NK ČR zajistí technickou podporu knihoven. NK ČR zajistí výuku vyhledávání v systému Kramerius.</p>
<p>Elektronické sdělování poskytované čtenáři knihovnou zahrnuje výlučně zobrazení elektronické rozmnoženiny v uživatelském prostředí NDK, tj. čtenář může dílo pouze číst, případně obrazovou složku jen sledovat.</p>	<p>Systém NDK a knihovna informují o zákazu zhotovení kopie zobrazeného díla a vyžádá si vyjádření přijetí této podmínky.</p>

7.3. Podmínky služby Zobrazení na dálku

Ustanovení legislativy, smlouvy, pravidel	Dopad na systém
<p>Zobrazení na dálku bude umožněno výhradně Registrovaným čtenářům.</p>	<p>Knihovna (NK ČR i Zastupovaná knihovna) vede evidenci uživatelů, kteří využívají službu Zobrazení na dálku. Systém NDK zajistí Autentizaci Registrovaného čtenáře.</p>
<p>Zobrazení na dálku je chráněno technickými opatřeními.</p>	<p>Systém NDK má k dispozici programové vybavení, které zamezí obcházení technického opatření pro zhotovení rozmnoženiny díla. NK ČR po podpisu smlouvy o poskytování služeb elektronického sdělování děl nedostupných na trhu zapojí knihovnu do seznamu povolených Identitních poskytovatelů. Zastupovaná knihovna uzavřením Smlouvy o poskytování služby vzdáleného přístupu k chráněným dokumentům v Národní digitální knihovně zakáže Registrovanému čtenáři obcházení technických opatření.</p>
<p>Zobrazení na dálku bude Registrovanými čtenáři užíváno výhradně na základě Autentizace. Tento proces zahrnuje přístup Registrovaného čtenáře ke službě Zobrazení na dálku prostřednictvím přihlašovacích údajů Registrovaného čtenáře k této službě evidovaných Zastupovanou knihovnou; každý Registrovaný čtenář má svůj login a heslo pro přístup do NDK.</p>	<p>Systém NDK zajistí přístup ke službě na základě Autentizace Registrovaného čtenáře. Tento proces zahrnuje přístup Registrovaného čtenáře ke službě Zobrazení na dálku prostřednictvím přihlašovacích údajů Registrovaného čtenáře k této službě evidovaných Zastupovanou knihovnou; každý Registrovaný čtenář má svůj login a heslo pro přístup do NDK-DNNT. Knihovna (tj. NK ČR i Zastupovaná knihovna) vede evidenci uživatelů, kteří využívají službu Zobrazení na dálku ve svém IdP, nebo IdP třetí strany a na serveru poskytovatelů služby zobrazení na dálku.</p>

<p>NK ČR vyvine maximální úsilí k tomu, aby zajistila, že Registrovanému čtenáři v případě Zobrazení na dálku ani jednotlivcům ze strany veřejnosti v případě Zobrazení na terminálu knihovny nebude umožněno vytvoření jakékoli rozmnoženiny zobrazeného Díla, tj. nesmí se zhotovit jakékoli rozmnoženina zobrazeného Díla, ať s použitím předmětného nebo jiného zařízení (zejména tiskárny, fotoaparátu nebo mobilního telefonu), odstranění identifikačních znaků rozmnoženiny a poskytnutí rozmnoženiny v jakékoli podobě další osobě.</p>	<p>Systém NDK má k dispozici programové vybavení, které zamezí obcházení technického opatření pro zhotovení rozmnoženiny Díla. NK ČR po podpisu smlouvy o poskytování služby vzdáleného přístupu k chráněným dokumentům v NDK poskytne Zastupované knihovně programové vybavení, které zamezí obcházení technického opatření pro zhotovení rozmnoženiny Díla. Zastupovaná knihovna nainstaluje dodaný program a zakáže Registrovaným čtenářům obcházení technických opatření. Knihovna informuje Registrovaného čtenáře o zákazu zhotovení kopie, včetně kopie zobrazení na obrazovce, například mobilem.</p>
<p>V prostředí NDK bude v průběhu užití Registrovaným čtenářem vždy viditelně uvedeno ID Registrovaného čtenáře.</p>	<p>Systém NDK zajistí, aby v průběhu zobrazení díla Registrovaným čtenářem bylo dílo vždy viditelně uvedeno s ID Registrovaného čtenáře.</p>
<p>Podmínky služby Zobrazení na dálku Registrovanému čtenáři výslovně zakazují jakékoli další užití díla poskytnutého Elektronickým sdělováním podle smlouvy, zejména jeho rozmnožování, rozšiřování a poskytování v elektronické nebo papírové podobě třetím osobám.</p>	<p>Systém NDK a Zastupovaná knihovna informuje Registrovaného čtenáře o zákazu jakéhokoli dalšího užití díla poskytnutého Elektronickým sdělováním podle smlouvy, zejména jeho rozmnožování, rozšiřování a poskytování v elektronické nebo papírové podobě třetím osobám. Registrovaný čtenář potvrdí seznámení s tímto závazkem podpisem smlouvy (v podobě elektronického souhlasu s uživatelskými podmínkami) o poskytování služby vzdáleného přístupu k chráněným dokumentům v NDK.</p>
<p>Podmínky služby Zobrazení na dálku zahrnují souhlas Registrovaného čtenáře s tím, že knihovna může v rozsahu potřebném pro plnění závazků z této kolektivní smlouvy poskytnout jeho osobní údaje kolektivnímu správci.</p>	<p>Knihovna informuje Registrovaného čtenáře o nakládání s jeho osobními údaji včetně poskytnutí jeho osobních údajů kolektivnímu správci v případě prokázaného porušení smlouvy o poskytování služby vzdáleného přístupu k chráněným dokumentům v Národní digitální knihovně Registrovaným čtenářem.</p>

7.4. Sankce

Ustanovení legislativy, smlouvy, pravidel	Dopad na systém
<p>Pokud dojde k prokazatelnému porušení Všeobecných podmínek pro Registrované čtenáře ze strany Registrovaného čtenáře, zastupovaná knihovna je zavázána, aby neprodleně poté, kdy se o tomto porušení dozví, zastavila Registrovanému čtenáři poskytování služeb Zobrazení na dálku podle této smlouvy a aby poskytla kolektivnímu správci součinnost při zajišťování potřebných údajů o Registrovaném čtenáři a o rozsahu porušení povinností Registrovaného čtenáře.</p>	<p>Systém NDK umí zakázat konkrétnímu Registrovanému čtenáři služby Zobrazení na dálku. Zastupovaná knihovna informuje neprodleně systém NDK o porušení Všeobecných podmínek pro Registrovaného čtenáře a požádá NDK o zastavení služeb. NDK a zastupovaná knihovna poskytnou součinnost kolektivnímu správci v případě porušení povinností ze strany Registrovaného čtenáře.</p>

7.5. Poskytování informací nezbytných pro rozúčtování

Ustanovení legislativy, smlouvy, pravidel	Dopad na systém
<p>NK ČR zasílá kolektivnímu správci v elektronické podobě jednou za kalendářní čtvrtletí seznam DěL, která byla předmětem užití elektronickým sdělováním (dále jen „hlášení“), a to vždy do konce měsíce následujícího po kalendářním čtvrtletí, ve kterém byla Díla užitá.</p>	<p>Systém NDK zpracovává denní statistiky využití děl nedostupných na trhu a využití jednotlivých služeb. Systém NDK stanoví termín odesílání statistik. Aktuálně je to jednou měsíčně.</p>
<p>Hlášení musí obsahovat údaje o dohodnuté struktuře, obsahu a v dohodnutém formátu, zejména:</p>	<p>Systém NDK dohodne odpovídající formu a podobu hlášení.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • název Díla, 	<ul style="list-style-type: none"> • název Díla, tj. díla, jež bylo reálně užitó (tj. pokud budou k dispozici údaje analytického popisu, název Díla v díle souborném),²⁷
<ul style="list-style-type: none"> • název originálního díla, jde-li o překlad díla, 	<ul style="list-style-type: none"> • název originálního díla, jde-li o překlad díla,
<ul style="list-style-type: none"> • jména (případně jejich iniciály) a příjmení autorů díla, příp. autorů adaptace, dramaturgie, překladu díla a výtvarné složky 	<ul style="list-style-type: none"> • jména (případně jejich iniciály) a příjmení (případně jejich iniciály) autorů Díla, příp. autorů adaptace, dramaturgie, překladu díla a výtvarné složky,
<ul style="list-style-type: none"> • roli autora na Díle (tj. autor, překladatel, autor dramaturgie, autor adaptace, ilustrátor, typograf, autor obálky) 	<ul style="list-style-type: none"> • roli autora na díle (tj. autor, překladatel, autor dramaturgie, autor adaptace, ilustrátor, typograf, autor obálky),

²⁷ Pouze v případě, kdy jsou daná data k dispozici. Týká se i dalších řádků této tabulky.

<ul style="list-style-type: none"> • název díla souborného, jestliže Dílo dle písm. a) tohoto odstavce bylo vydáno jako součást díla souborného, 	<ul style="list-style-type: none"> • název díla souborného, jestliže Dílo dle písm. a) tohoto odstavce bylo vydáno jako součást díla souborného,
<ul style="list-style-type: none"> • nakladatel Díla, pokud dílo dle písm. a) tohoto odstavce nebylo vydáno jako součást periodika, 	<ul style="list-style-type: none"> • nakladatel Díla, pokud dílo dle písm. a) tohoto odstavce nebylo vydáno jako součást periodika,
<ul style="list-style-type: none"> • vydavatel periodika, pokud Dílo dle písm. a) tohoto odstavce bylo vydáno jako součást periodika, 	<ul style="list-style-type: none"> • vydavatel periodika, pokud Dílo dle písm. a) tohoto odstavce bylo vydáno jako součást periodika,
<ul style="list-style-type: none"> • rok vydání Díla, u periodika ročník, 	<ul style="list-style-type: none"> • rok vydání Díla, u periodika ročník,
<ul style="list-style-type: none"> • ISBN/ISSN (existuje-li), 	<ul style="list-style-type: none"> • ISBN/ISSN (existuje-li),
<ul style="list-style-type: none"> • počet a rozsah užití Díla v příslušném kalendářním čtvrtletí. 	<ul style="list-style-type: none"> • počet a rozsah užití Díla v příslušném kalendářním čtvrtletí.
<p>Konkrétní podoba Hlášení NK je předmětem dohody mezi NK a kolektivním správcem je určena dohodou smluvní stran, dle možností NK z hlediska dostupnosti údajů na straně jedné, potřeb kolektivního správce pro účely rozúčtování na straně druhé.</p>	<p>Systém NDK dohodne odpovídající formu a podobu hlášení.</p>

8. Seznam děl na trhu nedostupných

Národní knihovna ČR provozuje seznam děl na trhu nedostupných (dále jen Seznam). Jedním z důležitých předpokladů pro uzavření licenčních smluv mezi kolektivními správci a NK ČR na zpřístupnění digitalizovaných dokumentů chráněných autorským právem a také pro vlastní zpřístupnění dokumentů je vytvoření a provoz Seznamu. Seznam je aplikace nad veřejně přístupnou databází provozovaná Národní knihovnou za účelem evidence komerčně nedostupných děl (vyjma antikvariátů), jejichž digitalizovaná podoba může být zpřístupňována knihovnami na základě uzavření licenční smlouvy. Seznam umožňuje knihovnám, autorům a kolektivním správcům navrhnout i vyřadit dílo do/z evidence. Ustanovení § 97f zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona, v platném znění, vymezuje Seznam a dílo na trhu nedostupné (dále také jen DNNT) následujícím způsobem:²⁸

²⁸ Dne 17. dubna 2019 byla schválena nová unijní směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu. V platnost vstoupila jako Směrnice Evropského Parlamentu a Rady č. 2019/790 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES dne 7. června 2019. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0790&from=pt>.

V této souvislosti je nutné zmínit, že normativní inspirací úpravy zpřístupňování DNNT bylo Memorandum o porozumění: Klíčové zásady digitalizace a zpřístupňování děl nedostupných na trhu podepsané 20. září 2011 zástupci knihovnických organizací, organizací vydavatelů a nakladatelů a dalších nositelů práv a kolektivních správců za přítomnosti komisaře EU a francouzský pokus o jeho naplnění ve francouzském zákoně o digitálním užití rozebraných knih XX. století z roku 2012. (Association of European Research Libraries (LIBER), Conference of European National Librarians (CENL), European Bureau of Library, Information and Documentation Associations (EBLIDA), European Federation of Journalists (EFJ), European Publishers Council (EPC), European Writers' Council (EWC), European Visual Artists (EVA), Federation of European Publishers (FEP), International Association of Scientific, Technical & Medical Publishers (STM), International Federation of Reprographic Rights Organisations (IFRRO) (signatories): Memorandum of Understanding: Key Principles on the Digitisation and

Ustanovení legislativy, smlouvy, pravidel	Dopad na systém
NK ČR vede seznam děl na trhu nedostupných, který uveřejňuje na svých internetových stránkách. Do seznamu se zařazují výhradně díla slovesná, včetně děl do nich vložených nebo začleněných nebo tvořících jejich nedílnou součást.	Systém SDNNT rozlišuje různé typy a druhy dokumentů (aktuálně zejména neakceptuje druh dokumentu: kartografický dokument, grafika, hudebnina, počítačový program, zvukový dokument, videozáznam, elektronické online zdroje).
Návrh na zařazení díla do seznamu může podat nositel práv, knihovna podle knihovního zákona nebo příslušný kolektivní správce. Návrh na zařazení díla do seznamu uveřejní NK ČR bez zbytečného odkladu na svých internetových stránkách.	Systém SDNNT nastaví způsob komunikace s nositeli práv, knihovnami a kolektivními správci. Je nezbytné specifikovat formu dodaných dokladů, způsob ověřování autorství apod. Systém SDNNT nastaví způsob prezentace nových hlášení. Tento systém bude moci registrovaným subjektům odesílat změny nad sety podle jejich výběru - stereotypicky - vydavateli nad jeho produkci
Národní knihovna zařadí do seznamu dílo, pokud:	
<ul style="list-style-type: none"> dílo v druhově shodném nebo obdobném vyjádření nebylo možno ve lhůtě 6 měsíců od doručení návrhu podle odstavce 2 při vynaložení přiměřeného úsilí a za obvyklých podmínek opatřit za úplatu v běžné obchodní síti, 	Systém SDNNT ověřuje dostupnost děl na trhu podle definovaných parametrů – zejména na úrovni provedení. Systém SDNNT nastaví proceduru ověřování, definuje relevantní zdroje (např. e-shopy nakladatele, distributora s významným postavením na trhu) apod.
<ul style="list-style-type: none"> jeho užití není zjevně předmětem prodejních nebo licenčních podmínek, které zařazení do seznamu vylučují. 	Systém SDNNT nastaví proceduru ověřování, definuje relevantní zdroje (např. e-shopy nakladatele, distributora s významným postavením na trhu) apod.

Making Available of Out-of-Commerce Works. Brussels, 20 September 2011. Loi no 2012-287 du 1er mars 2012 relative à l'exploitation numérique des livres indisponibles du XXIe siècle. JORF n°0053 du 2 mars 2012 page 3986, texte n° 1.). Úprava podle platného znění autorského zákona České republiky a právní rámec zpřístupňování děl a jiných předmětů ochrany obsažený v uvedené nové evropské směrnici se liší, a to jak co do rozsahu předmětu, tak co do procedury: ve směrnici je stanoveno, že aplikace obdobná Seznamu bude veřejně přístupná prostřednictvím portálu vytvořeného a provozovaného Úřadem Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO). Lze předpokládat, že podklady z České republiky bude věcně připravovat NK ČR, tedy pracoviště pro vytvoření a správu Seznamu. Zde třeba rovněž uvést, že důvody, pro které byl uvedený francouzský zákon rozsudkem Soudního dvora Evropské unie (věc C-301/15) označen za odporující unijnímu právu, se netýkaly nástroje obdobného Seznamu.

<p>NK ČR může zařadit do seznamu periodický tisk vydaný na území České republiky před 10 a více lety, není-li jeho užití zjevně předmětem licenčních podmínek, které zařazení do seznamu vylučují. Dílo obsažené v jednotlivém vydání periodického tisku se v tomto případě považuje za zařazené do seznamu jen jako součást takového vydání.</p>	<p>Systém SDNNT identifikuje periodický tisk podle nastavených parametrů. Systém SDNNT nastaví proceduru ověřování, definuje relevantní zdroje apod. pro periodický tisk (zejména web vydavatele, distributora s významným postavením na relevantním trhu).</p>
<p>Nositel práv je oprávněn NK ČR písemně vyzvat k vyřazení svého díla ze seznamu. NK ČR dílo ze seznamu vyřadí nejpozději poslední den následujícího kalendářního měsíce, v němž jí byla výzva doručena. Vyřazením díla ze seznamu není dotčena platnost oprávnění k výkonu práv na užití podle AZ, § 97e odst. 4 písm. i)²⁹, které bylo poskytnuto před datem vyřazení.</p>	<p>Systém SDNNT nastaví způsob komunikace s nositeli práv, knihovny a kolektivními správci. Je nezbytné specifikovat formu dodaných dokladů, způsob ověřování autorství apod. Systém SDNNT nastaví způsob prezentace nových hlášení. Systém SDNNT dodržuje stanovené termíny aktualizace SDNNT. Hlášení jsou s volitelnou frekvencí. Termíny se dodržují dle interních a externích lhůt tak, aby bylo možné s rezervou plnit zákonné lhůty.</p>

8.1. Aktualizace údajů v seznamu děl na trhu nedostupných (dále jen „Seznam“ nebo „SDNNT“)

Kolektivní hromadná smlouva o užití autorských děl zhotovením jejich rozmnoženin do databáze NDK, jejich užitím Zobrazením na terminálu knihoven a Zobrazením na dálku (dále také jen Smlouva) blíže specifikuje ustanovení autorského zákona a stanoví povinnosti pro NK ČR i kolektivního správce:

²⁹ Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121#p97e-4-i>

Ustanovení legislativy, smlouvy, pravidel	Dopad na systém
<p>Smlouva blíže specifikuje ustanovení autorského zákona a stanoví povinnosti pro NK ČR i kolektivního správce:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> Kolektivní správce bude pravidelně aktualizovat a zasílat v elektronické podobě údaje o autorech a jiných nositelích majetkových práv, kteří v souladu s § 97e odst. 2 nebo 3 AZ vyloučili účinky Smlouvy, a to vždy nejpozději do 15. dne měsíce následujícího po měsíci, ve kterém byla kolektivní správce informace o vyloučení účinků ze strany nositele práv podle § 97e odst. 2 řádně doručena, resp. kdy se o vůli vyloučit účinky podle § 97e odst. 3³⁰ dozvěděla. 	<p>Systém NDK nastaví způsob komunikace s kolektivními správci při požadavcích na vyloučení díla ze SDNNT.</p> <p>Lhůta pro aktualizaci je nejpozději do 15. dne měsíce následujícího po měsíci, ve kterém byla kolektivním správcem informace o vyloučení účinků Smlouvy ze strany nositele práv podle § 97e odst. 2 řádně doručena.</p>
<ul style="list-style-type: none"> NK bude informace o rozsahu vyloučení účinků smlouvy adekvátním způsobem poskytovat knihovnám a zajišťovat, že díla nositelů práv, kteří účinky smlouvy vyloučili, nebudou knihovnami užita, a to nejpozději k prvnímu dni kalendářního měsíce následujícího po měsíci, ve kterém od kolektivního správce obdržela informaci o vyloučení účinků dle předchozího odstavce. 	<p>Systém SDNNT informuje knihovny o vyloučení Díla z účinků Smlouvy a znemožní jejich užití.</p> <p>Termín je stanoven nejpozději k prvnímu dni kalendářního měsíce následujícího po měsíci, ve kterém od kolektivního správce obdržel informaci o vyloučení účinků Smlouvy.</p> <p>Tato podmínka bude technicky realizována správcem NDK. Informaci o vyřazení Díla ze zpřístupňování prostřednictvím NDK vyhledají knihovny a veřejnost v logické bázi přístupné z rozhraní aplikace Seznamu.</p>
<ul style="list-style-type: none"> NK bude pravidelně aktualizovat a zasílat v elektronické podobě údaje o dílech, která budou v průběhu účinnosti smlouvy vyřazena ze seznamu děl na trhu nedostupných, a to vždy nejpozději do 15. dne v měsíci následujícího po měsíci, ve kterém bylo dílo Národní knihovnou ze seznamu děl na trhu nedostupných vyřazeno. 	<p>Systém NDK pravidelně aktualizuje a zasílá kolektivním správcům způsobem a ve formě dle dohody smluvních stran v elektronické podobě údaje o Dílech, která budou v průběhu účinnosti Smlouvy vyřazena ze seznamu děl na trhu nedostupných, a to vždy nejpozději do 15. dne v měsíci následujícího po měsíci, ve kterém bylo dílo NK ČR ze Seznamu vyřazeno.</p>

³⁰ Tamtéž.

<ul style="list-style-type: none">• NK ČR nejpozději do termínu prvního hlášení technicky zabezpečí elektronické zasílání hlášení a informací o vyřazení děl ze seznamu děl na trhu nedostupných kolektivnímu správci. Kolektivní správce poskytne NK ČR veškerou k tomu potřebnou součinnost.	System NDK má stanovený termín, ke kterému bude schopen zasílat hlášení a informace o vyřazení děl ze SDNNT kolektivnímu správci dohodnutým způsobem a v dohodnuté datové struktuře.
--	--

8.2. Vytvoření seznamu děl nedostupných na trhu

Seznam tvoří dvě logické databáze v systému Aleph v Souborném katalogu ČR (dále „SK ČR“)³¹ samostatně pro knihy (monografie) a seriály. Jedná se o dokumenty digitalizované v NK ČR (Kramerius 3 + Národní digitální knihovna/IOP) a v MZK (Národní digitální knihovna/IOP a další dokumenty digitalizované mimo NDK/IOP, např. starší digitalizace).

Funkční schéma Seznamu **děl na trhu nedostupných**.

SKC - Seznam děl nedostupných na trhu

- a) **Dokumenty – monografie** vydané na území České republiky v letech 1911–2007³² a zdigitalizované v NK ČR a MZK.
- b) **Dokumenty – periodika** vydaná na území České republiky v letech 1911–2010 a zdigitalizované v NK ČR a MZK.³³

https://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-b&local_base=dn

Přístup k Seznamu a informačnímu webu o něm je dostupný z webových stránek NK ČR: <https://www.nkp.cz/digitalni-knihovna/dalsi-odkazy/seznam-del-nedostupnych-na-trhu>.

Základ seznamu byl vytvořen automatizovaně. Jako základ byly použity záznamy ze SK ČR, vytvořené pro provedení, která kumulativně splňují následující kritéria:

- **byla vydána na území ČR (domácí provenience),**
- **časové rozmezí vydání variantně, ve smyslu Smlouvy s kolektivními správci, pro monografie (knihy) a pokračující zdroje (přesněji periodika):**
 - **monografie, které byly vydány v rozmezí od roku 1911 do roku 2007 včetně,**
 - **periodika vydaná od roku 1911 do roku 2010 včetně (horní hranice rozmezí přitom, jak uvedeno výše, vyplývá z autorského zákona, viz poznámka č. 32),**
- **záznamy, které obsahují pole 856 nebo 911 s odkazem na digitální kopii dokumentu.**

Monografie s rozmezím dat vydávání přesahující rok 2007 (např. vícesvazkové dílo vydávané v letech 1985–2010) a pokračující zdroje (seriály, periodika) vycházející i po roce 2010 (např. vydávané od roku 1980 dosud), jsou zatím pouze označeny a nejsou součástí Seznamu. Tyto dokumenty budou řešeny v případě volných kapacit dodatečně včetně provedení s neznámým datem vydání.

³¹ Dostupné z: <https://www.caslin.cz/>

³² § 97f autorského zákona v platném znění neuvádí časové rozmezí děl vydaných jako monografie (resp. neperiodické publikace), jež se do seznamu děl na trhu nedostupných zařazují. Uvedené časové rozmezí odpovídá časovému rozmezí uvedenému v kolektivních hromadných smlouvách s kolektivními správci.

³³ Horní hranice rozmezí vyplývá z autorského zákona a je tzv. klouzavá – dána uplynutím lhůty 10 let od současného kalendářního roku. Rok 2010, který je zde uveden, se vztahuje ke stavu zpracování materiálu, tj. k prosinci 2021.

Vytvořený soubor byl porovnán se záznamy SK ČR z let 1990 až 2021, což umožnilo vyloučit záznamy pro díla, pro něž existují záznamy pro totožné provedení, případně vyjádření. Záznamy, ke kterým bylo nalezeno další vydání z let 1990–2021 jsou označeny, ale do Seznamu zahrnuty nejsou. Seznam bude nadefinován jako modulární nástroj, který bude zachovávat potřebnou granularitu záznamů, přičemž zveřejněná verze bude obsahovat vždy údaje potřebné pro specifikaci díla.

Správce Seznamu rozhodne o vyloučení/vložení záznamů, které nemohly být automatizovaně porovnány (například s chybějícím rokem vydání). Následně bude probíhat podrobnější revize záznamů, případně úprava dat, např. kontrola zápisu nakladatele v poli 260/264/928. Tato část se zatím nerealizuje, protože chybí nezbytné personální kapacity.

V budoucnu bude věnována pozornost vynětí volných děl, například vytvoření algoritmu pro revizi (autoři v poli 100, nejedná se o překlad, datum úmrtí před 1951,³⁴ v případě překladů překladatel v poli 700 s datem úmrtí před 1951..., obdobně ilustrátor v poli 700 apod.). Tyto činnosti musí průběžně zajišťovat správce Seznamu, protože starší záznamy neobsahují selekční údaje pro všechny autory, spoluautory, překladatele, autory výtvarné složky a další původce, tj. záznamy není možné z tohoto titulu vyjmout ze Seznamu bez kontroly.

9. Knihovny poskytující službu zpřístupnění děl nedostupných na trhu

Součástí systému zpřístupnění děl nedostupných na trhu se může stát jakákoliv knihovna evidovaná podle Knihovního zákona č. 257/2001 Sb., která je tak zastoupena vůči kolektivnímu správci NK ČR (dále také jen „Zastoupená knihovna“).

NK ČR uzavře s každou knihovnou, která má zájem o zapojení do systému a zprostředkování, smlouvu o **poskytování služeb elektronického sdělování děl nedostupných na trhu. (viz příloha)**. Práva a povinnosti v rozsahu stanoveném Smlouvou s kolektivními správci vznikají přímo knihovně. Zastoupená knihovna vykonává oprávnění podle Smlouvy samostatně vlastními prostředky. Se Zastupovanou knihovnou, jež v rámci platformy NDK-DNNT zpřístupňuje díla nedostupná na trhu z vlastní instance systému Kramerius, NK ČR uzavírá smlouvu o poskytování služeb elektronického sdělování děl nedostupných na trhu v modifikovaném znění.

Zastoupená knihovna nabízí dva druhy služeb:

9.1. Zpřístupnění děl nedostupných na trhu Zobrazením na terminálu knihovny

Pro tuto službu platí pravidla:

Ustanovení legislativy, smlouvy, pravidel	Dopad na systém
Knihovna provozuje službu v souladu se Smlouvou o poskytování služeb elektronického sdělování děl nedostupných na trhu.	Zastoupená knihovna podepsala s NK ČR smlouvu o poskytování služeb NDK.
Služba je určena výhradně pro účely výzkumu nebo soukromého studia.	Systém NDK a knihovna poskytující služby Elektronického sdělování musí čtenáře o účelu služby informovat.

³⁴ Zde i dále: pro správu Seznamu v roce 2022 je relevantním rokem úmrtí rok 1951, a dále klouzavě po roce.

<p>Podmínkou poskytnutí této služby dle Smlouvy s kolektivními správci není registrace čtenáře. Knihovna může registraci čtenáře požadovat s ohledem na místní podmínky. Služba je čtenáři poskytována bezplatně.</p>	<p>Vzhledem k technickému řešení a závazku ze Smlouvy evidovat identitu čtenáře (Registrovaného čtenáře ve smyslu Smlouvy) bylo v roce 2021 stanoveno, že i tato služba bude podmíněna registrací uživatele. Dle potřeby Zastoupená knihovna aktualizuje knihovní řád. Služba je poskytována bezplatně.</p>
<p>Knihovna má k dispozici technické zařízení s připojením k internetu, na kterém poskytuje službu Zobrazení na terminálu Knihovny. Na tomto zařízení zprovozní program dodaný NK ČR, který zamezí obcházení technického opatření proti zhotovení rozmnoženiny díla, tj. znemožní zhotovení tištěné nebo digitální kopie, odeslání kopie na jiný počítač apod. Současně zakáže čtenářům obcházení technických opatření, včetně fotografování na mobil apod.</p>	<p>Zastoupená knihovna zajistí kvalitní připojení k internetu. Knihovna případně zajistí zvláštní stanice pro poskytování služby. Knihovna zakáže čtenářům obcházení technických opatření. Knihovna informuje uživatele o zákazu fotografování obrazovky apod. Systém NDK zajistí identifikaci a autentizaci Registrovaného čtenáře. (Registrovaný čtenář přistupuje k dílu nedostupnému na trhu po přihlášení. Na monitoru se zobrazí údaje identifikující Registrovaného čtenáře.) Zastoupená knihovna vede evidenci Registrovaných čtenářů, kteří využívají službu Zobrazení na dálku. Zastoupená knihovna komunikuje se systémem NDK.</p>
<p>Elektronické sdělování poskytované čtenáři knihovnou zahrnuje výlučně zobrazení elektronické rozmnoženiny v uživatelském prostředí NDK, tj. čtenář může dílo pouze číst, případně obrazovou složku jen sledovat.</p>	<p>Systém NDK a Zastoupená knihovna informují čtenáře o zákazu zhotovení kopie zobrazeného díla.</p>

9.2. Zpřístupnění děl nedostupných na trhu formou služby Zobrazení na dálku

Podmínky poskytování této služby:

Ustanovení legislativy, smlouvy, pravidel	Dopad na systém
<p>Knihovna provozuje službu v souladu se Smlouvou o poskytování služeb elektronického sdělování děl nedostupných na trhu.</p>	<p>Zastoupená knihovna provozuje službu v souladu se Smlouvou o poskytování služeb elektronického sdělování děl nedostupných na trhu, kterou uzavřela s NK ČR.</p>
<p>Služba je určena výhradně pro účely výzkumu nebo soukromého studia.</p>	<p>Systém NDK a Zastupovaná knihovna poskytující služby Elektronického sdělování musí Registrovaného čtenáře o účelu služby informovat.</p>

	<p>Registrovaný čtenář potvrdí přijetí této podmínky při uzavření smlouvy se Zastupovanou knihovnou.</p>
<p>Zobrazení na dálku je chráněno technickými opatřeními.</p>	<p>Systém NDK má k dispozici programové vybavení, které zamezí obcházení technického opatření pro zhotovení rozmnoženiny díla. Toto vybavení je připraveno dodat knihovnám, které si o řešení vyžádají.</p> <p>Zastupovaná knihovna zakáže čtenářům obcházení technických opatření.</p>
<p>Zobrazení na dálku je umožněno výhradně Registrovaným čtenářům. V této souvislosti knihovna vede registr svých čtenářů. Služba je čtenáři poskytována bezplatně.</p>	<p>Systém NDK zajistí identifikaci a autentizaci Registrovaného čtenáře.</p> <p>Zastoupená knihovna vede evidenci Registrovaných čtenářů, kteří využívají službu Zobrazení na dálku.</p> <p>Zastoupená knihovna komunikuje se systémem NDK.</p>
<p>Knihovna seznámí čtenáře s Pravidly a podmínkami poskytování služby vzdáleného přístupu čtenářů k chráněným dokumentům v Národní digitální knihovně.</p>	<p>Knihovna prokazatelně seznámí čtenáře s Pravidly a podmínkami poskytování služby vzdáleného přístupu čtenářů k chráněným dokumentům v Národní digitální knihovně.</p>
<p>Zobrazení na dálku bude Registrovanými čtenáři užíváno výhradně na základě Autentizace. Tento proces zahrnuje přístup Registrovaného čtenáře ke službě Zobrazení na dálku z IP adresy evidované Knihovnou nebo prostřednictvím přihlašovacích údajů Registrovaného čtenáře k této službě evidovaných Knihovnou; každý Registrovaný čtenář má svůj jedinečný login a heslo pro přístup do NDK.</p>	<p>Systém NDK zajistí identifikaci a autentizaci Registrovaného čtenáře. Tento proces zahrnuje přístup Registrovaného čtenáře ke službě Zobrazení na dálku z IP adresy evidované Zastupovanou knihovnou nebo prostřednictvím přihlašovacích údajů Registrovaného čtenáře k této službě evidovaných Zastupovanou knihovnou.</p> <p>Každý Registrovaný čtenář má svůj jedinečný login a heslo pro přístup do NDK.</p> <p>Knihovna vede evidenci Registrovaných čtenářů, kteří využívají službu Zobrazení na dálku.</p>
<p>Čtenář nesmí poskytnout přístup do NDK třetí osobě.</p>	<p>Systém NDK a Zastupovaná knihovna informují uživatele služby o zákazu poskytnout přístup ke službě Zobrazení na dálku třetí osobě.</p> <p>Registrovaný čtenář potvrdí tuto informaci podpisem smlouvy o poskytování služby.</p>

<p>Podmínky služby Zobrazení na dálku Registrovanému čtenáři výslovně zakazují jakékoli další užití díla poskytnutého Elektronickým sdělováním podle smlouvy, zejména jeho rozmnožování, rozšiřování a poskytování v elektronické nebo papírové podobě třetím osobám.</p>	<p>Systém NDK a Zastupovaná knihovna prokazatelně informuje Registrovaného čtenáře o zákazu jakéhokoli dalšího užití díla poskytnutého Elektronickým sdělováním podle smlouvy, zejména jeho rozmnožováním, rozšiřováním a poskytováním v elektronické nebo papírové podobě třetím osobám.</p>
<p>Podmínky služby Zobrazení na dálku zahrnují souhlas Registrovaného čtenáře s tím, že knihovna může v rozsahu potřebném pro plnění závazků z této kolektivní smlouvy poskytnout osobní údaje o uživateli kolektivnímu správci.</p>	<p>Zastupovaná knihovna informuje Registrovaného čtenáře o nakládání s jeho osobními údaji včetně možnosti poskytnutí osobních údajů uživatele kolektivnímu správci v případě prokazatelného porušení Všeobecných podmínek.</p>
<p>Pokud dojde k prokazatelnému porušení Všeobecných podmínek pro Registrované čtenáře ze strany Registrovaného čtenáře, knihovna je zavázána, aby neprodleně poté, kdy se o tomto porušení dozví, zastavila Registrovanému čtenáři poskytování služeb Zobrazení na dálku podle této smlouvy a poskytne kolektivnímu správci součinnost při zajišťování potřebných údajů o Registrovaném čtenáři a o rozsahu porušení povinností Registrovaného čtenáře.</p>	<p>Systém NDK umí zakázat službu konkrétnímu uživateli služby Zobrazení na dálku. Zastupovaná knihovna informuje neprodleně systém NDK o porušení Všeobecných podmínek a požádá NDK o zastavení služeb. NDK a Zastupovaná knihovna poskytnou součinnost kolektivnímu správci v případě porušení povinností Registrovaného čtenáře.</p>

10. Čtenáři (uživatelé) systému zpřístupnění děl nedostupných na trhu (DNNT)

Uživatelem služby zpřístupnění DNNT se může stát pouze registrovaný uživatel (fyzická osoba) NK ČR nebo Zastupované knihovny po splnění stanovených podmínek.

10.1. Zpřístupnění služby DNNT Zobrazením na terminálu knihovny

Pro tuto službu platí pravidla:

Ustanovení legislativy, smlouvy, pravidel	Dopad na systém
<p>Služba je určena výhradně pro účely výzkumu nebo soukromého studia.</p>	<p>Systém NDK a knihovna poskytující služby Elektronického sdělování musí uživatele o účelu služby informovat.</p>
<p>Podmínkou poskytnutí služby je registrace čtenáře. Služba je čtenáři poskytována bezplatně.</p>	<p>Zastupovaná knihovna dle potřeby aktualizuje knihovní řád. Služba je poskytována bezplatně.</p>

<p>Elektronické sdělování poskytované čtenáři knihovnou zahrnuje výlučně zobrazení elektronické rozmnoženiny v uživatelském prostředí NDK, tj. čtenář může dílo pouze číst, případně obrazovou složku jen sledovat.</p>	<p>Systém NDK a knihovna informují uživatele o zákazu zhotovení kopie zobrazeného díla.</p>
<p>Čtenář se seznámí s podmínkami poskytování služby, zejména:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Je zakázáno obcházení technického opatření proti zhotovení rozmnoženiny díla, tj. znemožní zhotovení tištěné nebo digitální kopie, odeslání kopie na jiný počítač apod. • Je zakázáno zhotovení kopie obrazovky terminálu, například focení na mobil. 	<p>Čtenář je informován o podmínkách služby, zejména o zákazu zhotovení kopie, fotografování obrazovky apod. Seznámení s podmínkami a jejich přijetí potvrdí čtenář zaškrtnutím okénka na obrazovce se stručným vyjádřením podmínek.</p>

10.2. Zpřístupnění DNNT formou služby Zobrazení na dálku

Podmínky poskytování této služby:

Ustanovení legislativy, smlouvy, pravidel	Dopad na systém
<p>Služba je určena výhradně pro účely výzkumu nebo soukromého studia.</p>	<p>Systém NDK a Zastupovaná knihovna poskytující služby Elektronického sdělování musí uživatele informovat o účelu služby. V případě služby Zobrazení na dálku potvrdí Registrovaný čtenář seznámení s touto podmínkou a její přijetí při uzavření smlouvy mezi knihovnou a uživatelem.</p>
<p>Zobrazení na dálku je umožněno výhradně Registrovaným čtenářům. V této souvislosti knihovna vede registr svých čtenářů. Služba je čtenáři poskytována bezplatně.</p>	<p>Podmínkou používání služby Zobrazení na dálku (fyzickou osobou) je registrace jako čtenář v Zastupované knihovně, jež spravuje přístup Registrovaného čtenáře ke službě.</p>
<p>Knihovna uzavře se čtenářem smlouvu Smlouva o poskytování služby vzdáleného přístupu k chráněným dokumentům v Národní digitální knihovně, která vymezuje práva a povinnosti zastupované knihovny a Registrovaného čtenáře při poskytování služby Zobrazení na dálku.</p>	<p>Knihovna uzavře s Registrovaným čtenářem smlouvu „Smlouva o poskytování služby vzdáleného přístupu k chráněným dokumentům v Národní digitální knihovně“, která vymezuje práva a povinnosti Zastupované knihovny a Registrovaného čtenáře při poskytování služby Zobrazení na dálku.</p>
<p>Knihovna seznámí čtenáře s Pravidly a podmínkami poskytování služby vzdáleného přístupu čtenářů k chráněným dokumentům v NDK.</p>	<p>Zastupovaná knihovna seznámí Registrovaného čtenáře s Pravidly a podmínkami poskytování služby vzdáleného přístupu čtenářů k chráněným dokumentům v NDK.</p>

<p>Zobrazení na dálku bude Registrovanými čtenáři užíváno výhradně na základě Autentizace. Tento proces zahrnuje přístup Registrovaného čtenáře ke službě Zobrazení na dálku z IP adresy evidované Knihovnou nebo prostřednictvím přihlašovacích údajů Registrovaného čtenáře k této službě evidovaných Knihovnou. Každý Registrovaný čtenář má svůj login a heslo pro přístup do NDK.</p>	<p>Zastupovaná knihovna s vazbou na systém NDK sdělí uživateli údaje a pokyny pro autentizaci.</p>
<p>Čtenář nesmí poskytnout přístup do NDK třetí osobě.</p>	<p>Systém NDK a Zastupovaná knihovna informují Registrovaného čtenáře – uživatele služby o zákazu poskytnout přístup do NDK třetí osobě. Uživatel potvrdí informaci o tomto zákazu a přijetí této podmínky podpisem smlouvy o poskytování služby.</p>
<p>Podmínky služby Zobrazení na dálku Registrovanému čtenáři výslovně zakazují jakékoli další užití díla poskytnutého Elektronickým sdělováním podle smlouvy, zejména jeho rozmnožování, rozšiřování a poskytování v elektronické nebo papírové podobě třetím osobám.</p>	<p>Systém NDK a Zastupovaná knihovna informuje Registrovaného čtenáře o zákazu jakéhokoli dalšího užití díla poskytnutého Elektronickým sdělováním podle Smlouvy, zejména jeho rozmnožování, rozšiřování a poskytování v elektronické nebo papírové podobě třetím osobám. Uživatel potvrdí informaci o tomto zákazu a přijetí této podmínky podpisem smlouvy o poskytování služby.</p>
<p>Podmínky služby Zobrazení na dálku zahrnují souhlas Registrovaného čtenáře s tím, že knihovna může v rozsahu potřebném pro plnění závazků z této kolektivní smlouvy poskytnout osobní údaje o uživateli kolektivnímu správci.</p>	<p>Registrovaná knihovna informuje Registrovaného čtenáře o nakládání s jeho osobními údaji včetně poskytnutí jeho osobních údajů kolektivnímu správci v případě prokazatelného porušení podmínek služby.</p>
<p>Pokud dojde k prokazatelnému porušení Všeobecných podmínek pro Registrované čtenáře ze strany Registrovaného čtenáře, knihovna je zavázána, aby neprodleně poté, kdy se o tomto porušení dozví, zastavila Registrovanému čtenáři poskytování služeb Zobrazení na dálku podle této smlouvy a poskytne kolektivnímu správci součinnost při zajišťování potřebných údajů o Registrovaném čtenáři a o rozsahu porušení povinností Registrovaného čtenáře.</p>	<p>Systém NDK umí zakázat službu konkrétnímu Registrovanému čtenáři – uživateli služby Zobrazení na dálku. Zastupovaná knihovna informuje neprodleně systém NDK o porušení Všeobecných podmínek a předá NDK pokyn k zastavení služeb. NDK a Zastupovaná knihovna poskytnou součinnost kolektivnímu správci v případě porušení povinností Registrovaného čtenáře. Registrovaný čtenář je informován o možnosti poskytnutí osobních údajů kolektivnímu správci v případě prokazatelného porušení podmínek služby.</p>

B. Technická část

1. Definování a označování děl

1.1. Seznam děl nedostupných na trhu (SDNNT)

Řešení předpokládá vybudování aplikace s integrační funkcí, která ve výsledku bude moci poskytovat plnohodnotný seznam děl nedostupných na trhu, dle:

- a. Definice v autorském zákoně
- b. Smluvní definice s kolektivním držitelem práv
- c. Memoranda
- d. Dodatečných definic autorů a držitelů práv

SDNNT má několik funkcionalit. Mezi jeho kritické funkcionality patří možnost spravovat seznam samotný a vést agendu DNNT pro:

- kurátory seznamu z NK ČR,
- obsahové správce digitálních knihoven.

S ohledem na další aktéry:

- nositelé práv:
 - kolektivní (např. nakladatelé),
 - pověření (např. právní zástupce autorů),
 - individuální (např. autor sám),
 - knihovny v roli navrhovatelů,
 - čtenáři (veřejnost, uživatelé knihovny).

Další funkcí je umožňovat integraci a komunikaci s metadatovými zdroji prostřednictvím komunikačních protokolů REST API a OAI-PMH:

- Souborný katalog ČR,
- databáze distributorů a významných poskytovatelů na trhu s díly,
- Registr digitalizace,
- knihovní systém pro funkci on-line veřejného přístupného katalogu (OPAC),
- digitální knihovny – zejména typu Kramerius ale i jiné.

V základní verzi musí Seznam zvládat import ze SK ČR (báze SKC a SKCP, spravovaná NK ČR). Tyto záznamy slouží jako metadatový základ. Díla by měla být následně porovnána se stavem v Registru digitalizace – zjištění stavů/plánu jejich digitalizace v případě, že ještě digitalizována nebyla a není o tom záznam v SK ČR. Aplikace se musí rovněž umět napojit na standardizovaný metadatový zdroj majoritních distributorů na trhu ČR a nabízet možnost integrace dalších distributorských zdrojů se stejným metadatovým standardem, pro kontrolu dostupnosti děl.

Zde probíhá kontrola rozdělena na automatickou část, která kontroluje přesnou shodu technických identifikátorů (jako např. ISBN/ISSN, čísla ČNB). Kontroly autorů, názvů, roku vydání jsou semiautomatické a definované dle míry nalezené shody. Tato data, včetně kontroly existence již přiděleného příznaku veřejné licence, u již digitalizovaných děl v DK Kramerius NDK (na základě vyvratitelné domněnky, nebo potvrzených dat o uplynutí práv), umožňují zjistit kontextové informace pro kurátora pro potvrzení návrhu díla do seznamu v rámci prvotní kontroly, nebo případně jeho vyřazení z návrhů a ze seznamu v rámci dalších průběžných kontrol stavu díla, vyvolaných změnou v metadatových zdrojích, nebo vyvolané uživatelskou akcí.

Seznam musí vést všechny metadatové záznamy pod unikátním identifikátorem a vést auditovatelnou historii změn stavů a poskytovat statistické údaje. Mimořádně důležitou funkcí seznamu je, kromě usměrňování a programové standardizace vedení agendy správy děl převedením agendy do aplikace samotné, také umožňovat integraci se systémy digitálních knihoven a s veřejnými katalogy.

Pro pokročilou automatizaci značení je nutné umožnit synchronizaci svého obsahu u děl, u kterých je známo, že došlo k digitalizaci a v případě záznamu obsahujícího unikátní identifikátor digitální knihovny (PID/UUID), umožnit plynulou změnu značení u všech knihoven zapojených v systému tzv. Partnerských knihoven, které mohou dle licence obsah dále poskytovat z vlastních technických prostředků. Seznam zároveň musí umožňovat export, srozumitelný pro standardní knihovní systémy a možnost navázání odkazů na díla poskytovaná v digitálních knihovnách.

Seznam není určen primárně pro konzumaci čtenáři, ale jako nástroj a databáze agendy DNNT a zároveň zdroj metadat pro označování digitalizovaných děl příznaky DNNT a jejich další linkování. Zároveň poskytování možnosti vyřizovat agendu DNNT prostřednictvím REST API rozhraní skýtá dostatečnou míru univerzality pro rozvoj dalších částí automatizace v rámci vyřizování požadavků, jejich správy a distribuce označení a dalších metadat. Za pokročilé funkcionality REST API by se měla považovat možnost pro vydavatele, distributory a interní akvizici přispívat nejen dodatečnými definicemi jednotlivin periodických publikací, o kterých nejsou v Souborném katalogu data vedena.

Primárním pravidlem je však, že za kvalitu záznamu vedeném v SDNNT odpovídá původní záznam ze SK ČR, a proto by knihovní instituce před žádostí o zařazení díla měli usilovat o úpravy dat a sjednocení duplicit nebo metadatových nedostatků v SK ČR.

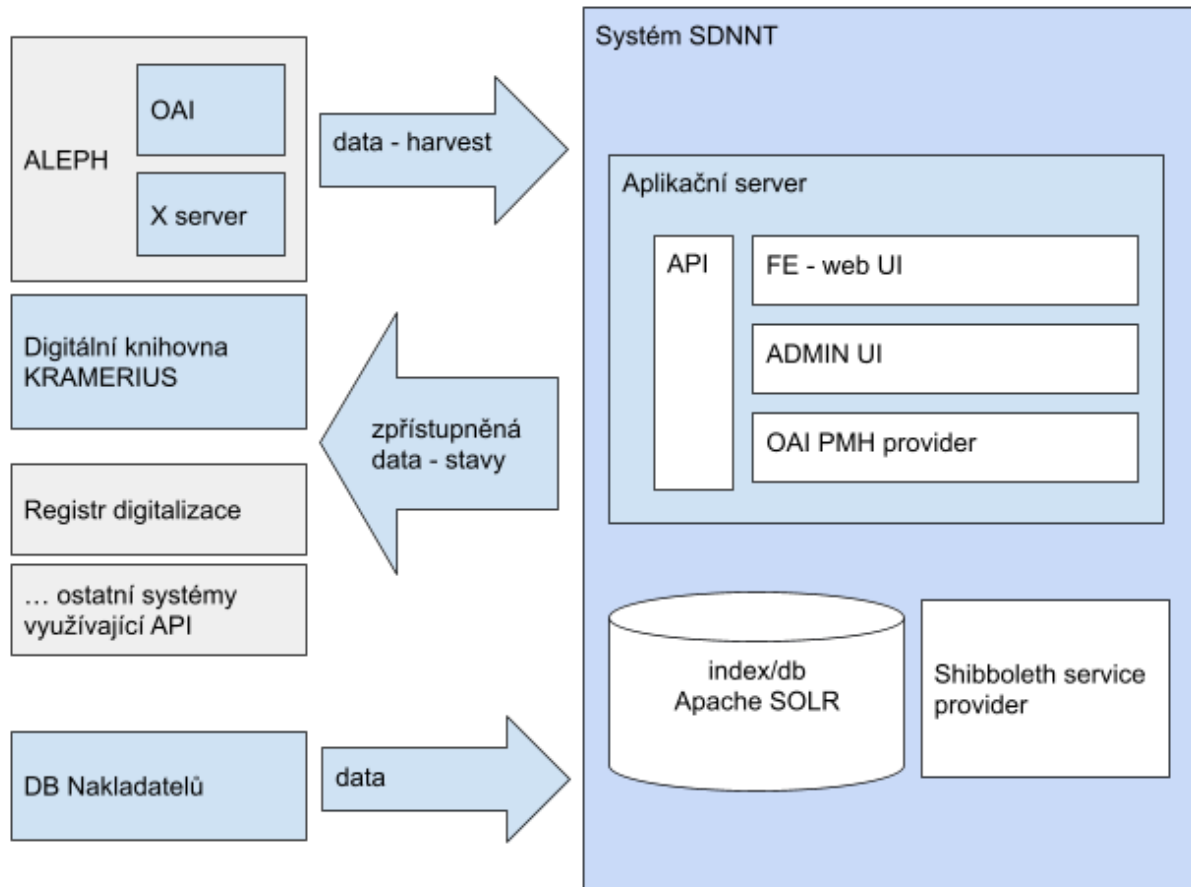
Jedním ze základních úkolů technické správy bude monitoring a příprava podkladů k rozúčtování na základě přístupů k jednotlivým dílům. Úlohou seznamu není vedení statistiky přístupů a podkladů pro rozúčtování. Statistiky jsou individuálně vedeny u jednotlivých instalací Krameria a obsahují podrobné záznamy o užití každé stránky, včetně údajů o autorech, typu díla, roku jeho vydání a dostupných technických identifikátorech. Každá zapojená digitální knihovna v tomto řešení posílá agregovaný výstup za každý den, měsíčně do NDK přes rozhraní SFTP. Zde probíhá shromažďování dat a export na SFTP kolektivních správců autorských práv, který na jeho základě automaticky připraví podklady pro rozúčtování poplatků. Párování by mělo probíhat za pomoci detekce shody prostřednictvím klíče PID (UID) uvedeného v datovém setu exportovaného ze SDNNT a téhož PID (UUID) u agregovaných výsledcích přístupů k dílu za dané období ze systémů Kramerius a dalších systémů digitálních knihoven ve stejných formátech, agregovaných v NK ČR, a odevzdaných kolektivním správcům autorských práv.

Pro zajištění funkcionalit, které považujeme za základní, musí výše uvedené aplikace obsahovat integrační vrstvu s více moduly. Na vstupech a výstupech by měl pracovat OAI PMH harvester, případně bude vhodné vytvořit vnitřní integrace přímo na ALEPH X Server a API rozhraní, umožňující komunikaci mezi frontendem a backendem, resp. respektive zajistit komunikace mezi všemi samostatnými moduly aplikací výhradně pomocí rozhraní API.

REST API rozhraní by zároveň mělo fungovat jako další integrativní vrstva, skrze kterou by se dalo sklízet dovnitř a dotázat se na jednotlivá díla, případně exportovat aktuální seznam děl takto označených. V rámci integrativní vrstvy by mělo být možné pracovat na srovnání a sloučení záznamů. Mezi systémy, se kterými by integrativní vrstva měla mít možnost spolupracovat, se nepočítají jenom komplexní informační systémy jednotlivých knihoven, zejména českého národního klastru (NK ČR, MZK, SVKOL), ale také a nejen ostatní digitální repozitáře/knihovny a do budoucna obzvlášť URN:NBN resolver pro účely permanentního linkování digitálních exemplářů zařazených v SDNNT.

Základní znázornění prvků aplikace SDNNT:

Zjednodušený architektonický model

SDNNT: Schématický návrh architektury, in Analytická správa, INOVATIKA: 13.5.2021

Pro řízení stavů je definována tato matice:

STAV	POPIS STAVU	LHŮTA	POPIS LHŮTY	ROLE	POZNÁMKA
			automatický proces		
			ruční proces (kurátor)		
NPA	Návrh na zařazení	0	čekání na termín 1.2. nebo 1.8., podle toho co je blíží	kurátor, admin, knihovna	
PX	Pravděpodobně volná díla			kurátor, admin	dílo je na seznamu (A, PA)
X	Volná díla			kurátor, admin, knihovna	dílo není na seznamu
NLX	Pracovní stav - označení díla po 18ti měsíci	5		5 pracovních dní	kurátor
PA	Návrh na zařazení	1	6 měsíců	knihovna, kurátor, admin, nakladatel	
A	Zařazeno			knihovna, kurátor, admin, nakladatel	
N	Vyřazeno (bylo na seznamu A)			knihovna, kurátor, admin, nakladatel	
A dnntt	Omezení na termínál, nakladatelé mohou omezit pouze svá díla.			knihovna, kurátor, admin, nakladatel	
	Omezení na termínál - plánované vydání po získání licence - na 18 měsíců (bez odkladné lhůty 6 měsíců tzn. pak N nebo A). Jiní nakladatelé, kteří mají novou licenční smlouvu nebo budou vydávat tematicky podobné dílo				
NL		4	18 měsíců	kurátor	
VN	Výzva k vyřazení	2		28 dní	knihovna, kurátor, admin, nakladatel
	Výzva k vyřazení díla jiného nakladatele při získání licence na dílo. Mohou využít jiní nakladatelé, než kteří vydali původní dílo. Mohou získat licenci.				
VNL		3		5 pracovních dní (lze požadát o 10 dní)	pouze jiný nakladatel, kurátor
VNZ	Výzva k licenci pro termínál na místě samé	3		5 pracovních dní (lze požadát o 10 dní)	knihovna, kurátor, admin, nakladatel (u svých děl)
NZN	Návrh na zařazení	5		5 pracovních dní	knihovna, kurátor, admin, nakladatel

interní stavy (vidí kurátor, admin a knihovna)
viditelné stavy
pracovní stavy

Lhůta 0	termín 1.2. nebo 1.8., podle toho co je blíží
Lhůta 1	6 měsíců
Lhůta 2	28 dní
Lhůta 3	5 pracovních dní (lze požadát o 10 dní)
Lhůta 4	18 měsíců
Lhůta 5	5 pracovních dní

1.2. Označení a změny v digitální knihovně Kramerius

O rozvoj aplikace Kramerius, jeho webového klienta a administrativního rozhraní a jejich API se stará technický vývojový tým pod vedením KNAV (dále VT Kramerius). Pro účely testování vycházely separátní "DNNT" buildy, které se nasazují v prostředí NK ČR. Jejich nasazení a nastavení předpokládá významnou část backendového řešení komplexního systému zpřístupnění, zejména koncepční přepojení s autentizačním systémem federace EduID, založeném na koncepci a technické standardizaci poskytovatelů identit a poskytovatelů služeb.

V tomto ohledu je NK ČR, případně další knihovny poskytující svá data, definována jako poskytovatel služeb (dle smluv jsou označeny jako *Partnerské knihovny*). Knižní instituce zapojené v systému jako *Zastupované knihovny* vystupují v úloze poskytovatele identit a ověřování svých čtenářů.

Označení děl v aplikaci Kramerius bude možné převést pomocí role technického administrátora. Ten definuje napojení na API SDNT a proces periodických importů se Seznamu a kontroluje logy o průběhu. Označování probíhá dle konfigurace, ale zejména doplňuje díla na trhu nedostupná a jejich příznaky:

- DNNT0 – pro díla dostupná vzdáleně (online),
- DNNTT – pro díla dostupná jenom na místě samotném (na terminálech knihoven).

Systém zároveň odebírá díla, kterým byl příznak v aplikaci SDNNT odebrán. Výsledky definování v repozitáři se logují a je možné je ověřit v datové vrstvě API dotazem na konkrétní unikátní identifikátor. Zároveň je možné v administrativním rozhraní Aplikace Kramerius přistupovat k výsledkům označování a přenos informace obsahovému správci dané Partnerské knihovny. Pro opravu jednotlivin nebo menších částí by měla být možnost pro obsahovou správu pouštět procesy dle uvážení manuálně, pomocí autoritativního zásahů z UI nebo batchového označení pomocí importu

PID(UUID) v csv.³⁵

Důležitou komponentou řešení je rovněž monitoring. Změny v aplikaci Kramerius umožňují specificky logování přístupů k jednotlivým stranám děl označených jako DNNT. Ty slouží jako základ kontroly přístupů pro technickou administraci a základ výkazu pro kolektivního správce licencí. Pro každý přístup se loguje následující:

PID – identifikační číslo objektu, který byl dotazován. Může se jednat o obrázek případně o deskriptor obrázku pro zoomify prohlížečku.

- remoteAddr – adresa, ze které se byl poslán request,
- username, email – pokud je přihlášený uživatel, vypisuje přihlašovací jméno a email,
- rootTitle – titulek kořenového titulu,
- dcTitle – titulek dotazované stránky,
- date – datum přístupu,
- rootPid – PID hlavního dokumentu,
- rootModel – model hlavního dokumentu,
- pids_path – cesta kořene k zobrazené stránce – PID,
- models_path – cesta kořene k zobrazené stránce – modely,
- dnnt – DNNT příznak titulu – pro další užití půjde o legacy příznak,
- providedByDnnt – poskytnuto pod DNNT režimem,
- providedByLabel – poskytnuto pod konkrétní licenční značkou – zásadní příznak pro vyhodnocení, licenčního režimu, v rámci kterého dílo bylo poskytnuto,
- policy – příznak určuje zda titul je veřejný, či nikoliv,
- authors – autoři uvedení ve metadatech – stream DC,
- publishers – vydavatelé uvedení v metadatech – stream DC,
- publishedDate – datum vydání.

Exporty z administrativního rozhraní je možné realizovat pro každou *Partnerskou knihovnu* pomocí zadání polí:

- Datum od, datum do – rozmezí dnů, pro které se mají logy vygenerovat.
- Adresář pro logy – místo uložení, pro každý den se vytvoří jeden soubor. Název je složen z následujícího `statistics-<instituce>-<datum>.log`.
- Instituce – je vstupem pro odlišení generující Partnerské knihovny.
- Anonymizovat pole – pole, která mají být ve výsledném JSONu, jsou anonymizována vzhledem k zamezení operací s jejich osobními údaji, ale pro udržení možnosti jejich identifikace. Standardní pole jsou: *username, session_eppn, dnnt_user, eduPersonUniqueid, affiliation*.

Změny v klientovi zase umožní spravovat přístup k dílům takto označeným prostřednictvím vizuálního příznaku informujícího čtenáře o specifickém statusu děl označených jako nedostupná na trhu. Mezi základní dimenze je užití jednotící barvy pro typy licencí z rodiny DNNT (v rámci NDK se předpokládá do budoucna více typů různých licencí, proto je nutné zachovat univerzalitu a srozumitelný standard označování). Tvary ikon (zámečky) uživatele před přihlášením standardně informují o nedostupnosti díla.

Pomocí barvy je ale možno odlišit nedostupnost danou žádnou licencí a nedostupnost licenčního typu, která pro jednotlivého uživatele, dle jeho i. instituce ii. skupiny a následně přidělené role se může změnit. Např. oranžový zámeček nad DNNT se po přihlášení změní na oranžovou ikonu přeškrtnutého fotoaparátu indikující specifickou nedostupnost díla. U děl dostupných jenom na terminálech – DNNT – je nutné uživatele vizuálně informovat o nedostupnosti online rovnou pomocí ikony oranžové knihovny. Dále je použit informační prvek – speciální hláška osvětlující status díla a možnosti přístupu,

³⁵ Všechny změny týkající se DNNT v aplikaci Kramerius se nacházejí v popisu technické dokumentace na: <https://github.com/ceskaexpedice/kramerius/wiki/Provozov%C3%A1n%C3%AD-DK-s-DNNT>

kteří dle vlastností licence navádějí uživatele, jak a kde je možné se k dílu dostat, jaká akce je vyžadována a přesnou právní kvalifikaci přístupů. Tato díla jsou zároveň jednoduše vyhledatelná prostřednictvím filtru dle fasety Dostupnost, kde se objevují díla dostupná pro čtenáře, a zároveň faseta Licence umožňuje filtrovat konkrétní licence. Označená díla podléhají specifickým režimům definujícím dostupnost pro jednotlivé čtenáře, dle podmínek specifické IP adresy, příchozího serveru, registrovaného zařízení nebo účtu a role uživatele, ověřené u Identity Providera pomocí modulů Shibboleth v.3+ a v.4+ pro IdP. Systém označování přístupů je tak definován jako univerzální a použitelný i pro další druhy licencí, které nejsou nutně centrálně řízeny, a nabízí širokou variabilitu zpřístupňování obsahu pro uživatele.

Další vývoj prvků souvisí s vizuálním zabezpečením obsahu v uživatelském klientovi pro Zobrazení na dálku. Jedním z nich je ochrana pomocí speciální vrstvy, resp. průhledné blány nad konkrétní stránkou chráněného díla. Tato vrstva slouží proti pořízování fyzických kopií prostřednictvím fotoaparátů, telefonů apod. Obsahuje data o identifikaci čtenáře a domény jeho původu, včetně času připojení k dané stránce. Vodoznak byl testován, ale jako jedno z opatření vzhledem na systémové prostředky zatím nepředpokládáme jeho využití, je možné ho ale rychle zapojit v případě přehodnocení rizik. V případě vodoznaku by se jednalo o výraznou zátěž obrazových serverů. Data jsou poskytována pomocí dlaždic respektujících normy IIIF, pro poskytování a interoperabilitu digitálních objektů. Ten předpokládá minimalizaci systematického vytěžování běžným čtenářem a další pokročilé možnosti značkování poskytovaných dat, či další systémové ochrany obrazových zdrojů.

Pro kontrolu přístupů v reálném čase se zavedlo statistické vyhodnocování přístupů jednotlivých čtenářů, kdy je jim v případě naplnění určitých variabilních scénářů rizikového chování vstup zakázán dočasně nebo trvale, a je možno podat hlášení dále. Další optimalizace rizikových uživatelských scénářů se předpokládá za využití pokročilého strojového učení.

2. Zpřístupnění děl

2.1. Zobrazení na dálku

V první fázi implementace se vzhledem k uzavření knihoven realizovaly za přispění všech subjektů velice rychle základní prvky online poskytování. Zobrazení na dálku zaznamenalo výrazný průlom v uživatelském potenciálu komplexního řešení a mnohonásobné navýšení množství uživatelů digitálních knihoven, které se tak staly alternativou fyzických míst, kde docházelo k uzávěře.³⁶ Uživatelé mohou z pohodlí domova, kanceláře či jiných prostor přistupovat a konzumovat digitalizovaný obsah. Kromě nutného navýšení provozních prostředků k zabezpečení udržitelné dostupnosti služby kvůli růstu počtu uživatelů a zabezpečení škálovatelnosti celého systému bylo důležité identifikovat a právně a technicky propojit jednotlivými Identity providery (IdP) se systémem poskytování digitálního obsahu NDK, dle standardní minimalizované sady atributů z federace eduid.cz provozované CESNETem.

V tomto procesu vystupuje NK ČR a další *Partnerské knihovny* jako Service Provider (SP). Knihovny mimo infrastrukturu eduID mají přístup via speciálně pro to zřízeného identitního providera NDK IDP. Instance aplikace Kramerius v NK ČR a uživatelský klient Kramerius byly doplněny o modul Shibboleth. Zároveň je nutné poskytnout zastřešení identit knihovnám s AKS bez technické podpory IdP. Pro identifikaci jsou navrhovány atributy:

- a. `Edupersonscopedaffiliation` – s hodnotou `member`. U univerzit a jejich knihoven bude nutnější jemnější granularita, dle politik IdP.
- b. `Edupersonentitlement` – `urn:mace:dir:entitlement:common-lib-terms` musí být jenom u uživatelů

³⁶ VOZÁR, Zdenko. Digitální knižnice v době vírovej II. – Vývoj a služba národního systému sprístupňovania diel. Knihovna: knihovnická revue, 2021, 32(1), 43–58. Dostupné z: <https://knihovnavue.nkp.cz/dokumenty/2021-1/Vozar.pdf>

s platnou registrací v knihovně a garantovaný IdP, například Knihovnou.

c. EduPersonUniquelid – pro zobrazení údajů na dané vrstvě obrazovky musí být použit atribut.

2.2. Zobrazení na terminálu knihovny

Postupně je uskutečňováno zavádění služby Zobrazení na terminálu knihovny, která byla vzhledem k celkovým problémům s pandemií upozaděna oproti možnosti online přístupů. U větších knihovnických instancí a systémů se počítá s nasazením do vybraných strojů splňujících požadavky na terminály, již teď poskytující zabezpečené vzdálené elektronické zdroje.

Mezi podmínky přístupu patří:

- Čtenáři nemohou tisknout nebo exportovat obsah určený pro terminálový přístup. Export by neměl být možný jak na fyzické úložiště např. USB, tak i na cloudové či e-mailové, případně jinou formu lokálních a vzdálených úložišť umožňujících přenos zobrazených materiálů.
- K DNNT obsahu určeného pro terminály se mohou připojit jenom PC k tomu určené, spravované *Zastupovanou knihovnou* a vedené jako terminály pro přístup k elektronickým zdrojům. Čtenář se nemůže pouze připojit na Wi-Fi, a tím i dostat přístup k DNNT obsahu pro terminál, jelikož jeho PC nesplňuje výše uvedené omezení.

U menších institucí, s nemožností aktivního řízení svého síťového provozu, se počítá s nasazením upraveného klienta aplikace Kramerius, který umožní registraci předmětného zařízení v NK ČR, správu počtu terminálů a možnost předregistrace zařízení. Každá takto registrovaná knihovna totiž obdrží jen limitovaný počet licencí pro terminálové zařízení. Po registraci bude umožněno uživatelům přistupovat k dokumentům příznaku licence typu DNNT. V obou dvou případech (na rozdíl od původně zamýšlené distribuce distribuovaného systému a distribuce certifikátů) správu koncových terminálů a základní dohled a informování čtenářů vykonává Zastupovaná knihovna. V případě IP adresy musí knihovna zároveň vykonávat vlastní dohled nad provozem z předmětné adresy ven a i dovnitř.

Pro oba případy bude umožněn přístup uživatelům jen po přihlášení svými identifikačními údaji z federace EduID, nebo systému ID NDK. Síťový provoz je dále možné zabezpečit kontrolou geolokace přístupů. Pro čtenáře je k dispozici přehled o všech institucích zapojených v systému terminálových knihoven a stavu implementace dostupný z hlavních informačních stránek o zapojených institucích.³⁷

3. Postup implementace

3.1. Průzkum technického stavu knihoven

Pro průzkum stavu knihoven, odhadu celkové zátěže na prostředky NK ČR a podrobném plánování implementace byl připraven dotazník, který byl rozeslán cestou přes knihovny poskytující regionálních funkce knihovnám.³⁸ Jeho výsledky umožnily podrobnější typologii klientských knihoven, poskytly kontakty na odpovědné pracovníky, jakož i celkový odhad počtu terminálů a uživatelského potenciálu řešení. Využití dat odhalilo potřeby zařízení pro prezentaci, obzvláště v menších knihovnách. Vzhledem k tomu, že jde o zařízení s minimální nutnou konfigurací, jejich nákup nebude velkou zátěží, ale je možné, že by knihovny následně mohly zažádat o podporu z programu VISK 3³⁹.

3.2. Ověřovací provoz služby Zobrazení na terminálu knihovny ve vybraných typech

³⁷ Dostupné z: <https://ndk.cz/knihinst>

³⁸ Dotazník je dostupný na <http://dnnt.nkp.cz>

³⁹ Dostupné z: <https://visk.nkp.cz/visk-3-informacni-centra-verejnych-knihoven-ickekn>

Knihoven

Na základě výsledků průzkumu knihoven došlo k otestování řešení ve vybraných instalacích/instancích, doporučuje se průřezově testovat všechny novinky v celé typologii knihoven. Identifikují se a odstraní problémy v celém komplexním systému a dokončí se definování posledních smluvních podmínek na základě reálné zkušenosti z jednotlivých prostředí. Proběhly zátěžové testy systému.

3.3. Po podpisu smlouvy s kolektivním správcem a třetí knihovnou

Aktivace

Po podpisu Smlouvy se v partnerských institucích aktivuje řešení do 30 dnů, přičemž je odhadnut reálný provozní dopad, který se může lišit dle typologií jednotlivých institucí. Pro proces zapojení připravila NK ČR materiály dostupné na stránkách v sekci KNIHOVNÁM⁴⁰. Po zapojení dostávají knihovny stručné technické pokyny a kontakty pro řešení případných problémů. Pro řízení postupu zapojování a řešení většiny problémů NK ČR zřídila e-mail dnnt-registrace@nkp.cz. Pro interní řízení byl navržen a postupně dopracován postup správy agendy spočívající ve spolupráci více oddělení. V případě zapojení do ID NDK je knihovnám poskytován informační balíček k technické správě, včetně informacemi pro čtenáře.

Další vlny zpřístupnění

Implementace proběhla kaskádově. Nejprve byly zapojeny vysokoškolské knihovny a následně krajské knihovny a speciální knihovny. V současné době je možnost zapojit se do systémů poskytovaná všem knihovnám, které splňují technické podmínky a právní kvalifikaci knihovního subjektu.

4. Nároky na kapacity NK ČR

NK ČR je technicky již teď připravena a poskytuje plynule službu. Došlo k navýšení technických kapacit a optimalizaci poskytování obrazů v mnohých částech infrastruktury a distribuovaného systému Kramerius. Optimální způsob poskytování této služby pro větší instance (20 mil stran a více), případně s větším počtem čtenářského vytížení, je za užití cloudových technologií umožňujících plynulé škálování prostředků dle uživatelských a provozních požadavků.

Obecně je třeba vycházet z předpokladu postupného navyšování uživatelů digitálních knihoven v ČR a rostoucího nároku na systémové zdroje, ruku v ruce s postupnou agregací digitalizátů, e-bornů a možností licenčního poskytování děl. Spolu s tím by měly postupovat práce na optimalizaci celého systému digitálních knihoven a poskytování jeho dat, stejně jako průběžné doplňování jejich systémových zdrojů a zřízení DB warehouse, poskytování obrazů via NAS/GPFS, nebo S3 a optimalizace objektového úložiště.

Oddělení ingestového a produkčního systému Kramerius do dvou nezávislých celků je taky důležitým prvkem zabezpečení nerušeného provozu pro čtenáře. Převod image serveru do GPU výpočetně intenzivního serverového clusteru je doporučován pro další škálování zásadních operací s obrazy. Zájem čtenářů již nyní pružně definuje kapacitu služeb, které se knihovny musí přizpůsobit a proaktivně řídit své zdroje. Škálování umožní využít na masivní úrovni další prostředky, připojovat je dle potřeby, případně nasadit další instance až do vyčerpání infrastrukturních zdrojů. To vyžaduje spolupráci s externími odborníky na předmětné pokročilé technologie, ale také rozvoj a investice do vlastních lidských zdrojů, zejména kurátorů digitálních knihoven, ale zejména technických odborníků na registratury, identitní systémy a jejich zabezpečení, databáze, kontejnerizaci, infrastrukturu a zálohování, kteří de facto umožňují změnu DK z aplikace a repozitáře obrazů na poskytování plynulé služby veřejnosti 24/7.

⁴⁰ Dostupné z: <https://dnnt.cz/knihovnam/>

Seznam zkratk

AZ	autorský zákon
ČNB	Česká národní bibliografie
DILIA	Divadelní, literární, audiovizuální agentura
DNNT	Díla nedostupná na trhu
DNNTO	online dostupná díla z digitálních knihoven
DNNTT	terminálově dostupná díla z digitálních knihoven
ID	online identita
IdP	poskytovatel identity (Identity provider) je entita informačního systému, která vytváří, udržuje a spravuje informace o identitě ověřených prvků systému (principál) a také poskytuje služby ověřování spoléhajícím se aplikacím v rámci federované nebo distribuované sítě
KNAV	Knihovna Akademie věd České republiky
MZK	Moravská zemská knihovna v Brně
NDK	Národní digitální knihovna
NDK/IOP	Národní digitální knihovna, Integrovaný operační program EU
NK ČR	Národní knihovna České republiky
OAI-PHM	protokol pro sklízení metadat, definuje mechanismus pro sklízení metadatových záznamů z repozitářů
OOA-S	Ochranná organizace autorská, Sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl, z. s.
PID/UUID	unikátní identifikátor digitální knihovny
REST API	druh API, vyniká zejména svou jednoduchostí a čitelností, zajišťuje funkci „rozhraní“ pro předávání dat mezi dvěma či více aplikacemi; REST k tomuto obecnému mechanismu dodává sadu doporučení a omezení, které když API dodržuje
SDNNT	seznam děl nedostupných na trhu
SFTP	protokol zajišťující bezpečný přenos dat pomocí šifrování, při kterém nedochází k přenosu žádných nezašifrovaných dat textových souborů
SKC	Souborný katalog České republiky
SKCP	Souborný katalog České republiky – seriály
SP	Service provider
SVKOL	Studijní a vědecká knihovna v Olomouci